

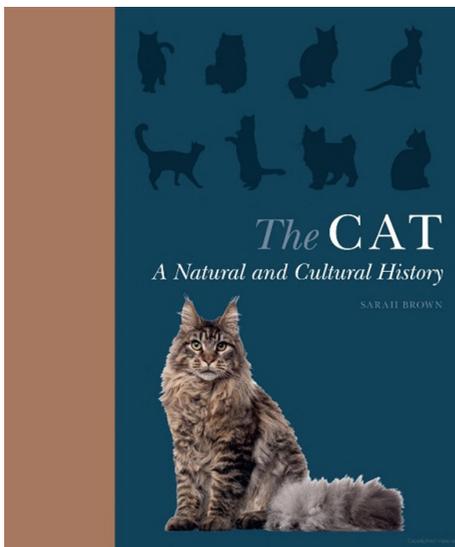
17

ประวัติศาสตร์แมว

จีรพล เกตุจุมพล

Cheeraphol Katechumphol

อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Lecturer at Department of History,
Faculty of Humanities,
Ramkhamhaeng University

Sarah Brown. (2020). *The Cat: A Natural and Cultural History*. New Jersey: Princeton University Press.

บทความนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นเกียรติให้กับ “ความไร้สาระ” ตลอดจน “ความไร้ค่า” ของพวกบรรดาแมวจรจัดทั้งหลาย ในวาระโอกาสที่ท่านอาจารย์ฉลอง สุนทรวาณิชย์ มีอายุครบ 75 ปี ใน พ.ศ. 2567 นี้ ขอขอบคุณธิบัติ บัวคำศรี ที่ได้กรุณาชี้ให้เห็นถึง “ความไร้สาระ อันเลอค่า” ซ้ำอีกครั้ง ผ่านวิทยานิพนธ์ในระดับดุขฎิบัณฑิตของตัวเธอ อนึ่ง บทความนี้ได้สรุปและเรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดจากงานของ Sarah Brown เรื่อง *The Cat: A Natural and Cultural History*, Princeton University Press; 2020 ดังนั้น หากความในตอนที่เคลื่อนไปจากความหมายเดิม จึงเป็นความรับผิดชอบของผู้จัดทำบทความนี้ โดยลำพังแต่ผู้เดียว สุดท้ายคือ ขอขอบคุณ Villa Vilaitong ที่ได้กรุณาแนะนำ หนังสือ/ “แหล่งข้อมูล” นี้ ให้รู้จัก ขึ้นใน Facebook เธอ.

สัตว์จำพวกแมวมาจากไหน?

แมว คือ สัตว์ที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ตระกูลเดียวกับเสือ เรียกกันว่า วงศ์ Felidae ซึ่งเป็นสัตว์ที่กินเนื้อเป็นอาหาร หรือถ้าหากจะพูดให้ถูกต้องยิ่งกว่านี้แล้ว ก็คือ เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ที่กินเนื้อสัตว์ด้วยกันเป็นอาหาร เชื่อกันว่า สัตว์กินเนื้อทุกประเภท รวมถึงพวกสุนัข ซึ่งถูกจัดให้อยู่ภายในวงศ์ Canidae ล้วนแล้วแต่มีวิวัฒนาการมาจากสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวกหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า พวก miacids อาศัยอยู่ในป่าที่บึง ตรงย่านอเมริกาเหนือ และแถวๆ ยูเรเชีย ตั้งแต่เมื่อราวๆ 60 ล้านปีที่ผ่านมา สัตว์ในยุคดึกดำบรรพ์จำพวกนี้ มีขนาดของลำตัวและหางยาว แต่ขาสั้น ส่วนรูปร่างหน้าตาของพวกมันนั้น หากจะเปรียบเทียบกับพวกสัตว์ในปัจจุบันแล้ว ก็จะดูคล้ายคล้ายกับสัตว์จำพวกนาก พวกพังพอน หรือแม้แต่พวกชะมด แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ พวก miacids นี้ ไม่เพียงแต่จะมีลักษณะของฟันโดยทั่วไป เหมือนกับพวกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในปัจจุบัน ราวกับถูกถอดแบบออกมาจากแม่พิมพ์ภายในชุดเดียวกันแล้ว พวกมัน ยังมีกรามชั้นดีเลิศ ที่จะกลายมาเป็นกรามต้นแบบให้กับพวกสัตว์กินเนื้อ ใช้สำหรับฉีก กระชาก กัดกินเนื้อเป็นอาหาร สืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันกันอีกด้วย

พวกสัตว์ในยุคดึกดำบรรพ์ ซึ่งมีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับนาก พังพอนหรือแม้แต่ชะมด ที่เรียกว่า พวก miacids นี้ ได้พากันแพร่กระจาย ขยายพันธุ์ จนเติบโตมาถึงช่วงราวๆ 30 ล้านปีในช่วงก่อนหน้านี้นี้ สัตว์ในรุ่นลูก รุ่นหลาน กระทั่งถึงรุ่นถัดๆ กันลงมาของพวกมัน ก็ค่อยๆ พากันแตกกระจาย แยกขยายสายพันธุ์ ออกไปเป็นสัตว์กินเนื้อ 2 ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ พวกที่มีลักษณะคล้ายๆ กันกับแมว ที่ถูกจัดให้อยู่ภายในวงศ์ Feliformia กับพวกที่มีลักษณะคล้ายๆ กับสุนัข ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ Caniformia ที่จะค่อยๆ แยกสายพันธุ์ออกจากกัน นับตั้งแต่ในช่วงนี้เป็นต้นไป สัตว์ทั้ง 2 สายพันธุ์นี้ รวมถึงพวกสัตว์กินเนื้อประเภทอื่นทั้งหมดด้วย ส่วนใหญ่แล้ว จะกินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร เว้นแต่สัตว์จำพวกแมว ซึ่งอยู่ในตระกูล Felidae ที่จะมีชื่อเรียก อันจำเพาะเจาะจง ที่แตกต่างกันออกไป จากพวกสัตว์กินเนื้อ โดยทั่วไปเพิ่มเติมขึ้นอีกว่า เป็นพวก hyper-carnivores หมายความว่า เป็นสัตว์ที่จะต้องกินแต่เนื้อเป็นอาหาร มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ภายในแต่ละมื้อ และด้วยเหตุดังนั้น จากการที่พวก Felidae นี้ จะต้องกินแต่เฉพาะเนื้อเป็นอาหารหลัก พวกมัน จึงมักจะถูกเรียกขานแบบเหมารวมกันไปว่า เป็นพวกสัตว์กินเนื้อ ในความหมายแบบรวบๆ ตามไปด้วย

สัตว์จำพวกแมวในยุคแรก

จากการศึกษาซากฟอสซิล ที่หลงเหลือตกค้างอยู่ในชั้นหิน ตรงแถวๆ ยูเรเชีย ได้แสดงให้เห็นว่า สัตว์กินเนื้อที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายแมว ได้ปรากฏตัวให้เห็น ในชื่อเรียกที่รู้จักกันว่า พวก Proailurus หมายถึง พวกสัตว์จำพวกก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมว ตั้งแต่เมื่อราวๆ

30 ล้านปีที่ผ่านมา สัตว์พวกนี้ ยังคงดำรงชีวิตอยู่ในป่าทึบ ดุจเดียวกับพวก miacids อันเป็นสัตว์รุ่นก่อนหน้าของพวกมัน เพียงแต่ว่า พวกสัตว์ก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมวทั้งหลายนี้ จะมีการพัฒนาฟัน / เขี้ยวที่แหลมคม จนยาวโง้งออกจากปาก สำหรับการขย้ำเหยื่อ รวมถึงการฉีกกระชากกัดกินเนื้อที่ร้ายกาจอย่างสุดๆ มากยิ่งไปกว่าเดิมอีก ซ้ำยังมีกรงเล็บ อันคมกริบราวใบมีด ที่สามารถหดตัวได้ ซุกซ่อนเก็บเอาไว้ในอุ้งมืออย่างมิดชิด ในยามที่พวกมันกำลังเดินเยื้องย่างอยู่บนผืนป่า สำหรับใช้ตะปบเหยื่อ ที่ชะตาคงน่าจะถึงขนาดกันเสียแล้ว ขณะที่พัฒนาการในส่วนที่เป็นขาหลังนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นฐานที่มั่น ซึ่งดูแล้วน่าจะแข็งแรงมั่นคงขึ้น จากการที่มีฝ่าเท้าทั้ง 2 ข้าง วางเรียงขนานไปกับพื้นราบ แต่ทว่ากลับเดินเหินด้วยปลายนิ้วในอุ้งเท้า เหมือนกันกับสองเท้าหน้า ราวกับพวกนักบัลเล่ต์

ต้องอดทน รอคอยอีกนานถึงราวๆ 20 ล้านปีที่ผ่านมา สัตว์ที่มีลักษณะใกล้เคียงเหมือนกับแมวมากที่สุดเป็นครั้งแรก จึงได้ค่อยพากันถือกำเนิดขึ้น จากพวกสัตว์ก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมว ในชื่อเรียกที่ย้อนแย้ง ซ้ำยังดูน่าขบขันสิ้นดีว่า พวก Psuedaelurus ซึ่งจะมีความหมายว่า พวกแมวเกี้ยวหรือแมวปลอม แต่ถึงแม้พวกแมวเกี้ยว / แมวปลอมทั้งหลายนี้ จะยังมีกระดูกสันหลังที่ทั้งยาวและยืดหยุ่น เหมือนพวกสัตว์ก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมว แต่ทว่ากลับมีวิวัฒนาการที่ดูเพิ่มมากขึ้น ด้วยความสามารถที่จะเดินเหินได้ ด้วยปลายนิ้วในอุ้งเท้าอย่างเต็มตัว ดุจเดียวกับแมวทั้งหลายในปัจจุบัน เพียงแต่จะมีฟันกราม น้อยซีกกว่าพวกสัตว์ก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมว อันเป็นบรรพชนรุ่นก่อนหน้าของพวกมัน นอกเหนือจากนี้แล้ว จากซากของฟอสซิล ที่หลงเหลือตกค้างอยู่ ยังได้ชี้ให้เห็นเพิ่มเติมอีกด้วยว่า พวกแมวเกี้ยว / แมวปลอมนี้ ได้เปลี่ยนแปลงกลายเป็นสัตว์กินเนื้ออย่างสมบูรณ์เต็มตัวขึ้น อันเป็นผลที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในย่านยูเรเชีย จนได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ในถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมแบบใหม่ขึ้น ทั้งต่อสัตว์ที่เคยเป็นผู้ไล่ล่า และต่อสัตว์ที่ได้ตกเป็นเหยื่ออีกมากมายหลายชนิด ส่งผลให้ในที่สุด พวกแมวเกี้ยว / แมวปลอม นับตั้งแต่นั้นนี้เป็นต้นไป ต้องปรับเนื้อปรับตัวใหม่ ด้วยการออกไล่ล่า ค้นหาเหยื่อในทุ่งโล่งที่เปิดกว้างมากกว่าที่จะครองตนใช้ชีวิตอยู่แต่เพียงในป่าทึบ เหมือนกับสัตว์ในรุ่นก่อนที่จะวิวัฒนาการมาเป็นแมว อันอาจเทียบได้กับรุ่นพ่อ-แม่ของพวกมัน

จนในท้ายที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปได้อีกราว 9 ล้านปีที่ผ่านมา อันเป็นช่วงที่ระดับน้ำในทะเลได้ลดลง จนทำให้ผืนดินโผล่ขึ้นมา ตรงช่องแคบแบริ่ง เป็นเหมือนกับสะพานเชื่อมไปสู่อาณาเขตทางด้านทิศตะวันออก ที่พวกแมวเกี้ยว / แมวปลอมทั้งหลายอาศัยอยู่ พวกมันจึงได้พากันถือโอกาสอพยพโยกย้ายบ่ายหน้ามุ่งเข้าสู่ถิ่นที่อยู่อาศัยใหม่ ในดินแดนที่เรียกว่า อเมริกาเหนือพร้อมๆ กับอพยพเคลื่อนย้าย กระจายตัวเข้าไปอยู่ในถิ่นใหม่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า แอฟริกา อันเป็นผลมาจากการโผล่ขึ้นของผืนดินเป็นทิวยาว เหมือนสะพานทอดตัวข้ามทะเลแดง

ทางฝั่งด้านตะวันตก ในระยะเวลาไล่ๆ กัน จากหลักฐานข้อเท็จจริงต่างๆ เท่าที่พบทั่วทั้งโลก ปรากฏว่า พวกแมวกึ่ง/ แมวปลอมทั้งหลายนี้ ได้พากันเติบโต แดกขยาย กลายเป็นพันธุ์ใหม่ๆ ที่มีความแตกต่างกันสูงจนถึง 12 สายพันธุ์ขึ้น โดยที่ในบางสายพันธุ์นั้น ได้ให้กำเนิดสายพันธุ์ย่อยขึ้นมาใหม่ ที่เรียกว่า เสือเขี้ยวดาบ (machairodonts)¹ / แมวยักษ์ ซึ่งมีเขี้ยวที่ยาวโง้งออกจากปาก ดูๆเดียวกับดาบที่ได้ถูกเปลือยคมออกจากฝัก เพียงแต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ตกมาถึงในช่วงปัจจุบันแล้ว เสือเขี้ยวดาบ / แมวยักษ์ดังกล่าวนี้ ได้พากันสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว

---

¹เป็นที่รู้กันดีว่า เสือเขี้ยวดาบ ซึ่งมีขนาดพอๆ กับสิงโตนี้ เป็นสัตว์ที่ถูกจัดให้อยู่ในตระกูล Smilodon ที่ได้รับการยกย่อง กระทั่งถูกกล่าวขวัญถึง ในฐานะนักล่า ผู้มีความน่าเกรงขามอย่างสุดๆ ในบริเวณย่านอเมริกาเหนือ ก่อนที่จะแผ่ขยายอิทธิพล ลงมาสู่ถิ่นฐานย่านอเมริกาใต้ พวกมัน ได้เติบโตขยายเผ่าพันธุ์ จนถึงใหญ่ถึงขีดสุด ตั้งแต่เมื่อราวๆ 10,000 ปีที่ผ่านมา ด้วยสาเหตุที่มีเขี้ยวขนาดใหญ่ ที่แบบราบและยาวโง้งออกจากปาก ดูๆไปมีด หน้าซ้าตรงคมเขี้ยวดังกล่าวนี้ ยังได้มีรอยหยัก เหมือนกันกับฟันเลื่อย สำหรับใช้ขย้ำเหยื่อ ตลอดจนฉีกกระดูก กัดกินเนื้อ และด้วยเหตุดังนั้น พวกมัน จึงเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า machairodonts ซึ่งแปลว่า เขี้ยวดาบ หรือถ้าหากจะพูดให้ถูกต้องยิ่งกว่านี้ ก็อาจเรียกได้ว่า มีเขี้ยวที่ยาวโง้งออกจากปาก ดูๆเดียวกับดาบฟันเลื่อย ประกอบกับซากกระดูกของพวกมัน สามารถง้างออกได้กว้างมากถึง 120 องศา พูดได้ว่า สามารถที่จะอำปากออกได้กว้างมากกว่าแมวทุกชนิด ทุกประเภทที่มีอยู่ในโลกขณะนี้ จนได้นำไปสู่การตั้งข้อสันนิษฐานกันขึ้นว่า พวกมัน น่าจะได้พากันแอบซุ่ม คอยดักลอบโจมตีเหยื่อ ด้วยวิธีโหมกระโจนเข้าขย้ำ ฟันเขี้ยวอันมหึมา ลงไปตัดเส้นเลือดใหญ่ ให้เลือดไหลทะลักออก จนเหยื่อสิ้นพรวด ๆ ขาดใจตายลงเสียก่อน จึงจะค่อยฉีกกระดูก กัดเนื้อกิน แต่ถึงแม้จะมีความน่าเกรงขามสักปานใด เขี้ยวดาบนี้ของพวกมัน ก็จะมีจุดอ่อน ตรงที่เปราะ แตกหักง่าย ราวกับทำด้วยกระดูก ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้นอีก ก็คือ เขี้ยวที่ดูมีพิษสงร้ายกาจนี้ จะไม่งอกขึ้นอีกเลย นับแต่ที่ได้หักลง จากหลักฐานดังกล่าวที่พบนี้ จึงได้นำไปสู่การให้เหตุผลสนับสนุนต่อคำอธิบายที่เชื่อว่า พวกเสือเขี้ยวดาบนี้ น่าจะออกหากินกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือตัวที่ได้เสียเขี้ยวไป หรือแม้แต่ที่กำลังได้รับบาดเจ็บอยู่ ให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้ เพียงแต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ในที่สุด เสือเขี้ยวดาบทั้งหลายนี้ ก็ได้พากันสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงนิเวศน์ หรือไม่ก็ภายในถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม จนกลายเป็นสาเหตุให้สัตว์ที่มีขนาดใหญ่ และได้เคยตกเป็นเหยื่อ จากทักษะในการออกตามไล่ล่า อันวิเศษของพวกมัน น่าจะได้พากันลดจำนวนลง.

กำเนิดต้นสกุลแมวปัจจุบัน

พวกแมวเก็ / แมวปลอมทั้งหลายนี้ แม้จะเป็นคนละชนิด / จำพวกกัน แต่บางครั้งก็มักจะถูกเรียกแบบเหมารวมกันไปว่า “ไอ้พวกแมว” หรือ *Styriofelis* ซึ่งในแต่ละจำพวก / แต่ละชนิดนี้ ต่างก็จะวิวัฒน์ กลายมาเป็นแมวน้อย-ใหญ่ทั้งหลายในปัจจุบัน ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในสกุล *felids* เหมือนกันหมด โดยที่เรื่องราวความเป็นมาทั้งหมดของพวกมัน ได้เริ่มต้นเปิดฉากขึ้น ตั้งแต่ในช่วงที่ระดับน้ำทะเล ได้ลดลงเป็นครั้งที่ 2 ในช่วงยุคน้ำแข็ง ตั้งแต่ราว 2-3 ล้านปีที่ผ่านมามี จนได้ก่อให้เกิดคอคอด (Isthmus) ขึ้น ตรงแถวๆ ปานามา ส่งผลให้พวกแมวในตระกูล *felids* นี้ อันถือกันว่าเป็นต้นสกุลที่เก่าแก่ ชั้นแรกสุดของพวกประดาแมวทั้งหลายในปัจจุบัน ได้พากันออกเดินทาง อพยพออกจากย่านอเมริกาเหนือ มุ่งลงสู่ถิ่นฐานใหม่ในบริเวณที่เรียกว่า อเมริกาใต้ ซึ่งต่อมาพื้นที่ดังกล่าวนี้ จะได้กลายเป็นแหล่งกำเนิดของการแตกกระจาย ขยายออกไปเป็นสายพันธุ์ใหม่ๆ ขึ้นมาอีกอย่างมากมายมหาศาล จนอาจกล่าวได้ว่า แมวส่วนใหญ่ ที่ได้พากันเดินทางอพยพ ออกจากถิ่นที่อยู่เดิมในช่วงนี้ หมายรวมถึงพวกบรรดาบรรพชน อันเป็นต้นตระกูลเก่าแก่สุดของพวกแมว ซึ่งได้ถูกนำเอาตัวมาเลี้ยงกันตามบ้านเรือนทั้งหมดในปัจจุบัน ได้พากันอาศัยการไถ่เลี้ยงขึ้นของผืนดิน ที่ทอดตัวเชื่อมต่อกันเป็นห้วงๆ เหมือนสะพาน ที่เกิดตามธรรมชาติเพียงชั่วคราว ในยามที่ระดับน้ำทะเลได้ลดลง ณ ห้วงเวลานี้ ออกเดินทาง อพยพ เคลื่อนออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมในย่านอเมริกาเหนือ โดยที่มีบางกลุ่ม คະเนาว่า น่าจะอึดใขอยู่ ได้พากันออกเดินทางตุรตุเรไปเรื่อยเปื่อย จนกระทั่งเกิดพลัดหลง ถลาลึกเข้ามาสู่ดินแดนย่านต่างๆ ภายในเอเชียขึ้น แต่แล้วในทันทีที่ระดับน้ำทะเล ได้กลับมาเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้ง หลังจากที่ยุคน้ำแข็งสิ้นสุดลง อนิจจา พุทธาเอ๋ย ! ผืนแผ่นดินที่ได้เคยไถ่เลี้ยงขึ้นมา ทอดตัวขึ้นเป็นแถวเป็นแนวยาว เหมือนสะพานเชื่อมต่อกันตรงช่วงนั้นนั่นเอง เป็นห้วงๆ ก็ถึงคราวขาดสะบั้นออกจากกันลงทั้งหมด ส่งผลให้แมวแปลกหน้าในถิ่นใหม่หลายพื้นที่ ถูกตัดขาด จนต้องพรากออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยเดิม นับแต่ตั้งในช่วงนี้เป็นต้นมา

พวกสัตว์ในตระกูลเดียวกับแมว

พวกแมวในปัจจุบัน ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในสกุล *felid* นี้ทั้งหมด ได้ถูก “ผู้มีความรู้ในการจัดจำแนก-แยกแยะหมวดหมู่สัตว์” / taxonomists ซึ่งภาษาไทยได้แปลว่า นักอนุกรมวิธาน ถกเถียง แลกเปลี่ยนกัน เพื่อจำแนกแยกแยะพวกมันทั้งหมดขึ้น ด้วยวิธีที่ถ้าไม่รวมเอาลักษณะที่เหมือนกัน เข้ามาอยู่ภายในกลุ่มเดียวกัน ก็จำแนก-แยกแยะ ลักษณะที่ดูแล้วไม่เหมือนกัน ออกจากกันให้เป็นคนละสายพันธุ์ขึ้น ข้อสรุปที่เป็นเอกฉันท์ล่าสุด ทั้งในส่วนที่เป็นพวกแมวป่า และส่วนที่ได้ถูกนำเอาตัวมาเลี้ยงอยู่ตามบ้านเรือน มีอยู่ด้วยกันทั้งหมดรวม 40 สปีชีส์

อย่างไรก็ดี พวกสัตว์ในตระกูลเดียวกับแมว ที่เรียกว่า Felidae นี้ ยังสามารถแบ่งแยกย่อยออกได้เป็น 2 สกุลด้วยกัน คือ พวก Pantherinae / สัตว์จำพวกเสือ หมายถึงพวกแมวที่มีขนาดใหญ่ และสามารถส่งเสียงคำรามได้ กระทั่งถึงอาจจะมีส่วนที่เป็นจำนวนน้อย ที่แม้ว่าอาจจะมีขนาดใหญ่ แต่ทว่ากลับไม่สามารถที่จะส่งเสียงร้องคำรามได้ ก็จะพลอยถูกจัดประเภทให้อยู่ในสกุลนี้ไปด้วย ส่วนอีกสายสกุลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า Felinae สกุลนี้ เอาเข้าจริงแล้ว ก็คือแมวทั้งหมดที่เหลืออยู่ในโลก รวมถึงแมวที่ได้ถูกนำมาเลี้ยงกันตามบ้านเรือนทั้งหมดด้วย

แต่จากการศึกษา DNA ของพวกสัตว์ที่ถูกจัดให้อยู่ในตระกูลเดียวกับพวกแมวทั้งหมดที่เหลืออยู่ ด้วยการเปรียบเทียบยีน 30 ยีน ในปี 2007 / 2550 ไม่เพียงแต่จะได้นำไปสู่การจำแนก-แยกแยะพวกมัน ในแต่ละสปีชีส์ ออกจากกันได้เป็น 8 วงศ์ตระกูลใหญ่ๆ แล้ว ผลจากการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ ยังได้ชี้ให้เห็นถึงจุดหักเห / รอยแยกที่พวกกลุ่มก็กใหม่ๆ ได้แยกตัวออกไปจากวงศ์เดิม กระทั่งถึงสามารถที่จะระบุให้เห็นได้แม้แต่ช่วงเวลาของการแยกตัวออกไปตั้งต้นขึ้นเป็นตระกูลใหม่ ด้วยการพรรณาคความให้เห็นได้ถึงลักษณะ ซึ่งเป็นรายละเอียด จากสิ่งต่างๆ ของพวกมันที่ได้ปรากฏออกมา ให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย¹ เหตุผลก็เพราะว่า ข้อมูลจำนวนมากในทางด้านวิทยาศาสตร์เหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วจะสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลทั้งในทางกายวิภาค และในทางชีววิทยาอื่นๆ อีกสารพัด

---

¹วิวัฒนาการของสัตว์จำพวกแมว ในวงศ์ / ตระกูล Felidae มีรายละเอียดโดยคร่าวๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ช่วงประมาณ 10.8 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Panthera อันประกอบด้วย สิงโต, เสือดาว (Leopard), เสือจากัวร์ (Jaguar), เสือลายพาดกลอน / เสือโคร่ง, (Tiger) เสือดาวหิมะ (Snow Leopard), "เสือดาวลายเมฆภาคพื้นทวีป" (Mainland Clouded Leopard), และเสือดาวเมฆบอร์เนียว / เสือดาวเมฆซุนดา (Sunda Clouded Lopard) 2) ช่วงประมาณ 9.4 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Bay Cat ประกอบด้วย "เสือไฟ" (Asiatic Golden Cat), "แมวแดงบอร์เนียว" (Bornean Bay Cat), และ "แมวลายหินอ่อน" (Marbled Cat) 3) ช่วงประมาณ 8.5 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Caracal อันประกอบไปด้วย Caracal / สัตว์จำพวกแมวขนาดกลางที่มีหูสีดำ หรือบางครั้งก็เรียกกันว่า "แมวแดง", เสือไฟแอฟริกา (African Golden Cat), และ Serval ซึ่งบ้างก็ว่า เป็นภาษาโปรตุเกส หมายความว่า "กวางหมาป่า" หรือบ้างก็เรียกว่า "แมวสะวันนา" 4) ช่วงประมาณ 8 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Leopardus ประกอบด้วย Geoffroy' cat (น่าจะอ่านว่า "ขอ-ฟรว"), Guina / "คอดคอด" (Kodkod), Northern Tiger Cat, Southern Tiger Cat, แมวแห่งเทือกเขาแอนดิส (Andean Mountain Cat), แมวป่าขนาดเล็ก ย่านอเมริกาใต้ ซึ่งเรียกว่า Margay, "แมวปัมปัส" (Pampas Cat), และ "แมวป่าโอซีล็อต" (Ocelot) 5) ช่วงประมาณ 7.2 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Lynx อันประกอบไปด้วย "ลิงซ์สเปน" (Iberian lynx), "ลิงซ์ยูเรเชีย" (Eurasian lynx), "ลิงซ์แคนาดา" (Canada lynx), และแมวป่าในย่านอเมริกาเหนือ ที่เรียกว่า Bobcat 6) ช่วงประมาณ 6.7 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Puma อันประกอบด้วย เสือพูมา / คูการ์ หรือ "สิงโตภูเขา" (Puma), พวกแมวป่าขนาดเล็ก ย่านอเมริกากลางและอเมริกาใต้ ที่เรียกว่า "จากัวร์นดี" (Jaguarundi)

ที่ได้เคยใช้เป็นเกณฑ์ ในการจำแนก-แยกแยะพวกมัน ออกจากกันเป็นกลุ่มๆ จากลักษณะอันจำเพาะเจาะจงบางอย่าง / เอกลักษณะบางอย่าง ที่พวกมันภายในแต่ละกลุ่ม / แต่ละวงศ์ตระกูล ได้มีอยู่ร่วมกัน มาตั้งแต่ช่วงก่อนหน้าการศึกษาดังกล่าวนี้ จะได้เกิดขึ้นแล้ว

จากพงไพรสู่การเป็นสัตว์เลี้ยง¹

คำถามว่า พวกแมวได้ถูกนำเอาตัวมาเลี้ยงดูตามบ้านเรือนได้อย่างไร และตั้งแต่เมื่อไรแน่ คือหัวข้อยอดนิยมที่ถูกถามกันเยอะมาก แต่คำถามที่ลึกไปกว่านี้อีก ก็คือ ฤาจะเป็นเพราะการที่มนุษย์เรา นำเอาแมวมาเลี้ยงดูอย่างเต็มที่ จึงได้กลายไปเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิด

และ "เสือชีตาห์" (Cheetah) 7) ช่วงประมาณ 6.2 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Leopard Cat ซึ่งประกอบด้วย "แมวดาว" (Leopard Cat), "เสือดาวลายเมฆซุนดา" (Sunda Leopard Cat), เสือปลาหรือบ้างก็เรียกว่า "เสือแมว" (Fishing Cat), "แมวป่าหัวแบน" (Flat-Headed Cat), "แมวจุดสีสนิม" (Rusty-Spotted Cat), และสุดท้ายก็คือ แมวที่มีรูปร่างหน้าตาตลกสุด ที่เรียกว่า "แมวพัลลัส" (Pallas's Cat) 8) ช่วงประมาณ 3.4 ล้านปี คือพวกที่ถูกจัดให้อยู่ในวงศ์ ซึ่งเรียกว่า Felis อันประกอบด้วย "แมวป่ายุโรป" (European Wild Cat), African-Asiatic Wildcat, "แมวทราย" (Sand Cat), "แมวตีนดำ" (Black-Footed Cat), แมวป่าชนิดที่เรียกว่า Jungle Cat ซึ่งบ้างก็แปลว่า "เสือกระต่าย / เสือบอง", แมวภูเขาจีน ซึ่งบ้างก็เรียกว่า "แมวทะเลทรายจีน" (Chinese Mountain Cat), และสุดท้ายแล้ว ก็คือ แมวทั่วไปที่เลี้ยงกันอยู่ตามบ้านเรือน ซึ่งเรียกกันว่า พวก Domestic Cat.

¹แมวที่ได้ถูกนำตัวเอามาเลี้ยงตามบ้านเรือน กับพี่ๆ น้องๆ ของพวกมัน คือ พวกสัตว์ในวงศ์ตระกูลแมวกลุ่มสุดท้าย ที่แยกตัวออกมาเป็นวงศ์ใหม่ ที่เรียกว่า Felis ตั้งแต่เมื่อ 3.4 ล้านปีที่ผ่านมา และด้วยเหตุดังนั้น จึงหมายถึงแมวทั้งหมดที่ถูกเลี้ยงอยู่ตามบ้านทั่วทั้งโลก ตลอดจนพวกแมวป่าตัวเล็กๆ ทั้งที่อยู่ในยุโรป เอเชียและแอฟริกาด้วย แต่ด้วยเหตุที่พวกมันสามารถจะผสมข้ามสายพันธุ์ซึ่งกันและกันได้ จึงได้นำไปสู่การถกเถียงในทางวิทยาศาสตร์กันมากถึงการจำแนกแยกแยะสายพันธุ์ของพวกมัน ออกไปเป็นสายพันธุ์ย่อยต่างๆ กระทั่งถึงแยกออกจากกันเป็นคนละสายพันธุ์ขึ้น ดังเกณฑ์การจำแนกที่เกิดขึ้นล่าสุดต่อไปนี้ 1). สายพันธุ์ *Felis catus* / แมวที่เลี้ยงกันอยู่ตามบ้าน คือพวกที่แยกตัวออกมาจากสายพันธุ์ย่านแอฟริกาเหนือ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของสายพันธุ์ *Felis lybica lybica* ตรงแถวย่าน "ดินแดนพระจันทร์เสี้ยวอันสมบูรณ์" อีกทอดหนึ่ง ก่อนที่จะแพร่กระจาย ขยายไปทั่วทั้งโลก เว้นแต่ย่านแอนตาร์กติกา (Antarctica) ที่อยู่ทางตอนใต้สุดของโลกเพียงแห่งเดียว 2). สายพันธุ์ *Felis silvestris* / แมวป่ายุโรป สายพันธุ์นี้จะดูและไม่เชื่อง แต่สามารถผสมข้ามสายพันธุ์กับพวกแมวบ้านได้ ปัจจุบัน เกือบสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว จนทำให้ต้องมีการอนุรักษ์พวกมันไว้ในหลายที่ พวกแมวสายพันธุ์นี้ที่ปรากฏในยุโรปและสกอตแลนด์ จะมีลายที่เด่นชัดในหลายแบบ โดยที่ลายดังกล่าวจะจางลง ในถิ่นฐานที่พบแถวยุโรปตะวันออก 3). สายพันธุ์ *Felis margarita* / แมวทราย เป็นแมวที่กระจายอยู่อย่างกว้างขวางในทะเลทราย ตั้งแต่ย่านแอฟริกาเหนือ, ตะวันออกกลาง ไปจนถึงตรงแถว เอเชียกลาง เนื่องจากแมวทรายนี้ สามารถปรับตัวได้กับสภาพภูมิอากาศที่โหดร้ายทารุณอย่างสุดๆ มีขนาดที่ใหญ่โตเห็นได้ชัด มีใบหูรูปสามเหลี่ยม สำหรับการค้นหาเหยื่อ มีขนหนาที่ปกคลุมอุ้งเท้าไว้ ราวถูกบู่ไว้ด้วยนวม เป็นฉนวนกันความร้อนจากพื้นทราย และสามารถเคลื่อนไหวยบนละอองทรายที่ละเอียดจากแรงลมที่พัดมา ราวกับการพลิ้วไหวได้บนยอดคลื่นของผืนทราย 4). สายพันธุ์ *Felis nigripes* / แมวตีนดำ เป็นแมวที่มีขนาดเล็กในย่านแอฟริกา แต่ถึงแม้จะมีขนาดเล็กกระจัดริด แต่กลับเป็นนักล่าที่มีประสิทธิภาพโดดเด่นเป็นอย่างยิ่ง ด้วยการออกเดินทางท่องไปไกลอย่างสุดๆ ในถิ่นฐาน

การผสมข้ามสายพันธุ์กับแมวป่า และเป็นเหตุให้พวกมันมีชีวิตรอดมาได้ จนกระทั่งสามารถมีชีวิตที่เป็นอิสระ แบบค่อนข้างเอาแต่ใจของตัวเอง ตามแต่ที่มันต้องการจากมนุษย์ ดังถ้อยคำสำนวนที่กล่าวว่า ‘like trying to herd cats’ อันบ่งชี้ให้เห็นถึงความยุ่งยากจากฤทธิ์เดชอันเหลือขอมของพวกมัน เมื่อเทียบกับสัตว์จำพวกเลี้ยงอื่น เช่น พวกแกะ, วัว-ควาย หรือแม้แต่สุนัข เพราะไม่ว่าเราจะเลี้ยงดูแลมันอยู่ในระบบปิด / กิ่งปิดกิ่งเปิด แมวที่ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงทั้งหมดนี้ ต่างก็ได้นำพาเอาตัวตนของพวกมัน แทรกเข้ามาสถิตอยู่ภายในโลกของเราอย่างไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยงได้ขึ้นเสมอ และด้วยเหตุดังนั้น งานศึกษาเกี่ยวกับแมวส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น จึงมักจะมุ่งสานต่อการค้นหาถึงสิ่งที่เรียกว่า เรื่องราวทั้งหมดนี้ มันเริ่มต้นขึ้นมาได้อย่างไร

ที่อยู่อาศัยย่านแอฟริกาใต้ เพื่อทำการค้นหาเหยื่อที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย และเบาบางอย่างสุดๆ ไม่แพ้กัน 5). สายพันธุ์ *Felis lybica* / แมวป่าย่านเอเชียและแอฟริกา แมวป่าสายพันธุ์นี้ คือบรรพบุรุษสายตรงของพวกแมวบ้านทั้งหลายที่เลี้ยงกันอยู่ในปัจจุบัน จากการผสมข้ามสายพันธุ์ของพวกมัน สายพันธุ์ย่อยที่พบ ตั้งแต่ย่านแอฟริกาเหนือ, ตะวันออกกลาง ไปจนถึงคาบสมุทรอาระเบีย จะเรียกว่า *Felis l. lybica* ส่วนอีกสายพันธุ์ย่อยหนึ่ง ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไปในย่านแอฟริกาใต้ จะเรียกว่า *F.l. cafra* แต่ทั้ง 2 สายพันธุ์นี้ จะมีลายสีน้ำตาลแบบจางๆ และมีจุดเป็นสีน้ำตาลไหม้ตรงด้านหลังของใบหูทั้งสองข้างที่เด่นชัดเหมือนกัน ขณะที่สายพันธุ์ย่อยอื่นที่เหลือ เช่น พวกแมวทะเลทรายอินเดียน ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่า แมวป่าย่านเอเชีย จะถูกเรียกขานว่า *F.l. ornate* สายพันธุ์นี้ พบกระจัดกระจายข้ามเขตในหลายพื้นที่ ตั้งแต่ย่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียกลาง, อัฟกานิสถาน, ปากีสถาน, อินเดีย, มงโกเลีย ลงมาถึงประเทศจีน ลักษณะเด่นของพวกมัน ก็คือ มีจุดดำหลายๆ จุด บนสีพื้น ซึ่งเป็นสีน้ำตาลอ่อนแบบจางๆ เหมือนสีฝุ่น 6). สายพันธุ์ *Felis chaus* / “แมวป่าในเขตร้อน” (jungle cat) สายพันธุ์นี้ มีชื่อเรียกที่ค่อนข้างจะสับสนเนื่องจากส่วนใหญ่ มักพบเห็นตามดงอ้อ หรือดงของต้นกก ตามบริเวณแอ่งที่มีน้ำขังอยู่ / หนองน้ำ และด้วยเหตุดังนั้น พวกมัน จึงมีชื่อเรียกขานกันในอีกชื่อหนึ่งว่า แมวหนองน้ำ / แมวพรุ (swamp cat) มีตั้งแต่ขนาดเล็ก ไปจนถึงขนาดกลาง พบเห็นได้ตั้งแต่ย่านตะวันออกกลาง, เอเชียใต้, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปจนถึงตอนใต้ของประเทศจีน 7). สายพันธุ์ *Felis bieti* / “แมวภูเขาจีน” เนื่องจากอาณาบริเวณของแมวที่หาตัวเจอได้ยากสายพันธุ์นี้ อยู่ในเขตหวงห้ามของพื้นที่เล็กๆ ทางด้านทิศตะวันออกบนที่ราบสูงในทิเบต มีชีวิตอยู่ในดงต้นอัลไพน์บนเทือกเขาสูงลิบลิว ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ผันผวนรุนแรงอย่างสุดขีด และด้วยเหตุดังนั้น พวกมัน จึงมีขนที่ทั้งหนาและยาวเป็นพิเศษ ปกคลุมตั้งแต่ตรงบริเวณสันมือและสันเท้า ไปจนถึงอุ้งมือและอุ้งเท้าของพวกมัน

ถ้านี้คือ ญาติสายตรงของแมวบ้าน

การค้นพบใหม่ล่าสุด จากการศึกษาด้าน DNA ของแมวป่าสายพันธุ์ต่างๆ จำนวน 979 ตัว กับแมวบ้านจากทั่วทุกภูมิภาคทั่วโลกนี้ เมื่อปี 2007 / 2550 เพื่อสืบค้นตามรอยหาแมวป่าที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดสุดกับแมวบ้าน นักวิชาการกลุ่มนี้ ได้ทำการแยกแยะความแตกต่างในทางพันธุกรรมของพวกแมว ที่พวกเขาได้ทำการศึกษาออกเป็น 5 สายพันธุ์ แต่ผลที่ได้รับจากการศึกษา เฉพาะกลุ่มตัวอย่างของแมวบ้านจำนวนหลายร้อยตัวที่เกิดขึ้น ทั้งจากส่วนที่สามารถสืบค้นสายพันธุ์ได้ ที่มักเชื่อกันว่า คือพันธุ์แท้ และจากการสุ่มตัวอย่างข้ามสายพันธุ์จากแมวทั่วทั้งโลกที่ได้นี้ กลับได้ผลที่นำมาหาคำอธิบายขึ้นเป็นอย่างมากว่า พวกแมวบ้านทั้งหมดที่ได้ถูกนำมาศึกษาในครั้งนี้ กลับมีการกระจุกตัวของกลุ่มยีนในทางพันธุกรรม ที่เหมือนกับสายพันธุ์ของพวกแมวในย่านแอฟริกาเหนือ ซึ่งแยกตัวออกมาจากพวกแมวป่า สายพันธุ์ *Felis lybica lybica* อีกทอดหนึ่ง เพียงแต่ว่าในตอนนั้น พวกมัน ยังคงถูกเรียกกันว่า สายพันธุ์ *Felis silvestris lybica* อยู่ โดยไม่มีสายพันธุ์ของแมวป่าอื่นใดอีก เจือปนอยู่แม้แต่น้อย และด้วยเหตุดังนั้น ผลลัพธ์จากการศึกษานี้ จึงยืนยันให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พวกแมวบ้านทั้งหมดทั้งในส่วนที่เชื่อว่า เป็นพันธุ์แท้ และส่วนที่ไม่สามารถจัดระเบียบเข้ากับกฎเกณฑ์ใดๆ ได้ ส่วนใหญ่แล้ว จึงได้สืบเชื้อสายโดยตรงมาจากพวกแมวป่า สายพันธุ์ *Felis l. lybica* นี้ หมดทั้งสิ้น¹

แรกพบกัน

เชื่อกันว่า แมวกับคน น่าจะได้พบปะกันจะเจอกัน บนเงื่อนไขที่เหมาะสมลงตัว สตรีระหว่างกันและกันขึ้น ตั้งแต่ราว 10,000 ปีที่ผ่านมา ตรงแถวๆ ฝากฝั่งด้านตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ที่เรียกว่า ดินแดนพระจันทร์เสี้ยว อันอุดมสมบูรณ์ ในช่วงที่มนุษย์เปลี่ยนวิถีชีวิต จากการเก็บของป่า-ล่าสัตว์ ไปสู่การเพาะปลูก พร้อมกับการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่ถาวร และได้เริ่มสร้างยุ้งฉาง สำหรับกักเก็บข้าว ตลอดจนธัญพืชต่างๆ ขึ้น ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวนี้ ในด้านหนึ่ง จึงเป็นแรงดึงดูดให้สัตว์จำพวกหนูน้อยใหญ่ มารวมตัวออกัน

¹ข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่ยืนยันถึงแหล่งกำเนิดนี้ เพิ่มเติมอีก ก็คือ 1). แมวป่าสายพันธุ์ *Felis* นี้ จะมีคุณสมบัติที่โดดเด่นเหนือสายพันธุ์อื่นทั้งหมด ในเรื่องของการนำมาฝึกให้เชื่อ โดยมีสายพันธุ์ *Felis lybica lybica* ในย่านแอฟริกาเหนือ เป็นสายพันธุ์ที่เชื่องสุด ขณะที่แมวป่าสายพันธุ์อื่น อาทิเช่น สายพันธุ์ *F. silvestris* / แมวป่าในยุโรป จะเป็นสายพันธุ์ที่มีความดื้อรั้นอย่างสุดๆ แม้จะมีความพยายามเป็นอย่างมากในการเอาพวกมันมาเลี้ยงกัน แต่ในที่สุดแล้ว ก็ไม่เชื่อง 2). คำว่า *tabby* ซึ่งแปลว่า สีนํ้าตาลเป็นริ้วๆ หรือหากจะแปลเป็นไทยให้ตรงสุดก็น่าจะหมายถึง พวกแมวลายสลิด เชื่อกันว่า คำนี้น่าจะมาจากคำว่า *Attabiy* ซึ่งเป็นชื่อเรียกลวดลายผ้าที่ได้ถูกทอขึ้นในละแวกแถบแคดซอของอิรัก / เมโสโปเตเมียในอดีต อันเป็นแหล่งของผ้าทอลายพิเศษที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาใหม่จากลายเดิม ซึ่งมีลักษณะเป็นริ้วๆ 3). เชื่อกันว่า คำทั้งหมดที่แปลมาจากคำว่า *cat* ในปัจจุบันนั้น มาจากคำว่า *kadiz* ในภาษาชาวนูเบีย หนึ่งในอารยธรรมยุคแรกสุดของย่านแอฟริกา

อยู่ที่ยุงฉางกักเก็บข้าว รวากับเป็นโรงครัวใหม่ของพวกมัน ขณะที่อีกด้านหนึ่ง ความซุกซมจนพลุกพล่านของพวกหนูเหล่านี้ ก็กลายเป็นสิ่งที่ยั่วยวนใจ ดึงดูดให้พวกแมวป่า สายพันธุ์ *Felis lybica* ที่อยู่ในละแวกนั้น พากันย่องเข้ามา ตีวงล้อมจ้องดูเหยื่อของพวกมันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เพราะฉะนั้น แหล่งอาหารที่สมบูรณ์พูนสุข สำหรับหนูน้อยใหญ่แล้ว จึงกลายเป็นเหตุผลให้แมวส่วนหนึ่ง ซึ่งเลือกที่จะเกร่ / ป้วนเปี้ยนอยู่ใกล้ๆ บ้านเรือนของมนุษย์มากที่สุด พลอยโตวันโตคืนขึ้นตามไปด้วย จนที่สุด ความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับแมว ในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างก็เอื้อประโยชน์ให้แก่กัน ซึ่งเรียกว่า symbiotic relationship นี้ จึงค่อยๆ เริ่มต้นขึ้น

เริ่มเชื่องลงได้อย่างไร

แน่นอนว่า แมวบางตัวที่ไม่ถึงกับตีนกลัวมมนุษย์มากเกินไป ก็อาจจะด้อมๆ มองๆ วนเวียนอยู่แถวนั้น โดยหวังว่า อาจจะได้อาหารอันโอชะเพิ่ม หรืออาหารที่สดใหม่ยิ่งกว่านี้เพิ่มเติมอีก จนเป็นเหตุให้ชาวนา ได้มองเห็นสิ่งซึ่งกำลังปรากฏอยู่ต่อหน้าของเขาว่า น่าจะเป็นสัตว์ที่สามารถเอาไปเลี้ยงดูแลได้ เพราะฉะนั้น จึงเป็นไปได้ว่า อาจจะมีพวกชาวนาบางครอบครัว นำเอาพวกลูกๆ ของแมวป่ากลับไปบ้าน พร้อมกับเลี้ยงดูแลและฝึกหัดให้มันเชื่อง รวากับเป็นพ่อแม่ของพวกมัน จนความเชื่อง / ความคุ้นกับมนุษย์ กลายไปเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของแมวป่าสายพันธุ์นี้ นับแต่นั้นเป็นต้นมา¹

ถึงอย่างนั้นแล้ว การนำเอาแมวมาเลี้ยงและฝึกหัดให้เชื่องนี้ ก็เกิดขึ้นอย่างช้าๆ และมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติ แต่ถึงแม้ว่า พวกแมวที่ถูกนำเอามาเลี้ยงนี้จะเชื่องลง หรือจวนเจียนเกือบจะกลายเป็นแมวบ้านมากขึ้นแล้ว ก็อาจเป็นไปได้ที่แมวบางตัว จะเล็ดรอดหนีออกไป ผสมข้ามสายพันธุ์กับแมวป่าในย่านนั้นขึ้นมาอีกจนได้ จนทำให้จำนวนของแมวบ้านไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก หรืออีกนัยแล้วก็คือ ทำให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปเป็นแมวบ้านนี้ ได้ล่าช้าลงไปอีกมากยิ่งขึ้น เหตุผลก็เพราะว่า ชาวนาเอง อาจจะไม่ค่อยเลี้ยงดูแมว

¹ คำถามว่า แมวคือนักล่าหนูผู้แทนคุณ / เป็นเพื่อนอันล้ำค่าของมนุษย์ เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งบนความสัมพันธ์กับแมวป่าสายพันธุ์ *Felis lybica lybica* ที่มีเส้นแบ่งบางๆ ตัดสลัดกันไปมา ระหว่างการเป็นนักล่า เพื่อกำจัดศัตรูให้มนุษย์ กับการเป็นมิตรที่ควรค่าแก่การถนอมไว้ในใจอยู่เสมอ ดังที่รับรู้กันมาอย่างยาวนาน จากงานศิลปะในสมัยโบราณที่คนอียิปต์ได้นำเอาแมวมาเลี้ยงดูแล ในฐานะของการเป็นสัตว์เลี้ยง แต่ถึงแม้ว่า จะมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงสภาวะ / เงื่อนไขที่ได้มีการนำเอาแมวมาเลี้ยง เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันในทางภูมิศาสตร์ ตั้งแต่ช่วงแรกๆ แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะระบุลงไปได้อย่างแน่ชัดว่า เรื่องราวทั้งหมดนี้ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อไรแน่ และเกิดขึ้นที่ไหนกัน ที่พวกแมวได้เข้ามามีความสัมพันธ์กับมนุษย์ ในฐานะของการเป็นสัตว์เลี้ยงครั้งแรกขึ้น

แบบง่ายๆ ตามสภาพที่เป็นอยู่ ในฐานะสิ่งเข้ามาช่วยกำจัดศัตรูของพวกเขา ที่เข้ามากัดกินข้าวในยุ้งฉาง โดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่นใดอีก จนถึงขนาดที่จะต้องประสมพันธุ์มันขึ้นใหม่ เหมือนกับพวกสัตว์เลี้ยงอื่น เช่น สุนัข หรือแม้แต่กระทั่งม้า

ความสัมพันธ์ในย่านอื่น

ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับแมวป่าพันธุ์ต่างๆ ในย่านอื่น จากหลักฐานเท่าที่ได้ปรากฏ จึงทำให้ได้รู้ว่า แมวกับคนได้เคยใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมาแล้วในเมืองจีน ตั้งแต่เมื่อ 5,300 ปีที่ผ่านมา ทะแรกนั้น ยังคงเข้าใจกันว่า น่าจะเป็นสายพันธุ์ *F.l. lybica* จนต่อมาในภายหลัง จึงได้มีการพิสูจน์กันขึ้นใหม่จนพบว่า คือ พวกแมวเสือดาว / leopard cats ค่ะเน่ว่า แมวป่าสายพันธุ์นี้ น่าจะพัฒนาความสัมพันธ์กับมนุษย์ ในลักษณะที่ต่างฝ่าย ต่างก็ได้เอื้อประโยชน์ให้แก่กันในทางใดทางหนึ่งขึ้น แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ก็อยู่ในวงที่จำกัดเป็นอย่างมาก จนเมื่อแมวทั้งหมด ที่ได้ถูกนำมาเลี้ยงตามบ้านเรือนในเมืองจีน เปลี่ยนไปเป็นสายพันธุ์ใหม่ ที่มีความใกล้ชิดในทางพันธุกรรมกับแมวป่า สายพันธุ์ *Felis lybica* คล้ายๆ กับกรณีของอียิปต์ ซึ่งเป็นที่รับรู้กันดีว่า ได้เคยมีการนำเอาแมวป่าในเขตร้อน (jungle cats) สายพันธุ์ *F. chaus* ซึ่งมีลักษณะในทางพันธุกรรมซ้อนทับกับสายพันธุ์ *F.l. lybica* มาเลี้ยงดูและฝึกหัดให้มันเชื่อง แต่ก็ไม่ปรากฏหลักฐานที่บ่งชี้ให้เห็นว่า แมวป่าสายพันธุ์ *F. chaus* ที่พวกคนอียิปต์ได้นำเอามาเลี้ยงตามบ้านเรือนของตนนั้น จะสามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับมนุษย์ ไปได้ไกลเกินกว่าขั้นแค่ฝึกหัดให้มันเชื่อง¹ ดูจเดียวกับพัฒนาการของพวกแมวเสือดาวที่เกิดขึ้นในเมืองจีน

¹ความแตกต่างขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ระหว่างสัตว์ที่ถูกนำเอามาเลี้ยง ในฐานะเป็นสัตว์เลี้ยง (domesticated) กับสัตว์ที่ได้ถูกนำมาฝึกให้เชื่องลง (tame) ก็คือ สัตว์ป่าบางตัว บางสายพันธุ์ อาจฝึกหัดให้สามารถเชื่องลงได้ ถ้าได้ถูกนำมาเลี้ยงตั้งแต่ยังเล็ก ภายใต้อาการดูแลเอาใจใส่และการมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ จนอาจเป็นไปได้ที่พฤติกรรมในการเป็นสัตว์ป่าของสัตว์ตัวนั้นๆ อาจลดน้อยลง ขณะที่การนำเอาสัตว์มาเลี้ยง ในฐานะสัตว์เลี้ยงนั้น (domestic animal) จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของยีนในทางพันธุกรรม อันเนื่องมาจากความสามารถในการคัดสรรพันธุ์ จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งได้ จนก่อให้เกิดความอดกลั้นยับยั้งพฤติกรรม กระทั่งถึงปรับตัวใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับมนุษย์ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สัตว์ที่ได้ถูกนำมาเลี้ยงนี้อาจหวนคืนกลับไปอยู่ในสภาวะที่ใกล้เคียง / คล้ายๆ กับป่าได้ อันเป็นภาวะที่ปกติโดยทั่วไปแล้ว จะหมายถึง “การเป็นสัตว์จรจัด” ที่เรียกว่า feral animals.

แหล่งกำเนิดย่านที่คนเริ่มนำแมวมาเลี้ยงกันตามบ้านเรือน

จากหลักฐานทางด้านโบราณคดี ตามภูมิภาคต่างๆ ที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป ได้แสดงให้เห็นว่า การนำแมวมาเลี้ยงตามบ้านเรือน น่าจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กันในหลายที่ ตรงแถวๆ ชายฝั่งย่านตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน¹ ข้อสรุปดังกล่าวนี้ ได้รับการยืนยันจากการศึกษาจำนวนมาก เมื่อเร็วๆ นี้ เกี่ยวกับเรื่องรายละเอียดของยีนที่บ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มยีน (gene pool) ของแมวบ้าน ได้รับการสืบทอดมาจากยีนของแมวป่าสายพันธุ์ย่อย ซึ่งแยกตัวออกมาจากสายพันธุ์ F.I. lybica อีกทอดหนึ่ง² มาตรฐานอาจจะเป็นคนละช่วงเวลา กัน คือ สายพันธุ์ที่พบในตะวันออกกลาง ปัจจุบันก็คือ ตรงแถวๆ ตุรกี กับอีกสายพันธุ์หนึ่งที่พบในอียิปต์ แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว ก็ไม่มีหลักฐานยืนยันว่า แมวแต่ละสายพันธุ์นี้ ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงแบบแยกกัน ก่อนที่จะเกิดการผสมข้ามสายพันธุ์ขึ้น หรือว่า สายพันธุ์ใดสายพันธุ์หนึ่ง ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงจนกลายเป็นแมวบ้าน ตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดการอพยพครั้งล่าสุด จนกระทั่งนำไปสู่การผสมข้ามสายพันธุ์กับแมวป่ากลุ่มต่างๆ ย่านนี้ขึ้น

¹ ช่วง 9,500 ปี ที่ไซปรัส (Cyprus) เกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน พบหลุมศพของมนุษย์ โดยที่มีอีกหลุมหนึ่งซึ่งอยู่ข้างตัวเขา ห่างออกไปแค่ 2 คืบ ได้ฝังร่างของแมวเด็กเอาไว้ ทั้งๆ ที่เกาะไซปรัสนี้ เป็นย่านที่ไม่มีแมวป่าอยู่อาศัย และด้วยเหตุดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่า แมวน้อยนี้ น่าจะถูกนำตัวมาทางเรือ ก่อนที่จะได้ถูกนำเอามาฝังข้างๆ กับศพเขา และอาจเป็นไปได้เช่นกันว่า ทั้งคู่ น่าจะมีความสัมพันธ์กันมากเป็นพิเศษ ช่วง 8,700 ปี ที่เมืองเจริโค (Jericho) เขตเวสต์แบงก์ ในดินแดนปาเลสไตน์ พบกะโหลกศีรษะและฟันกรามของแมว บริเวณแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี โดยยากที่จะระบุได้ว่า เกิดจากสัตว์บางชนิด บางประเภท ได้นำเอามาเลี้ยงดู / ได้ถูกนำมากินเป็นอาหาร ช่วง 6,500 ปี ที่อียิปต์ พบซากกระดูกแมวกับเสียงผาถูกฝังอยู่ด้วยกัน ช่วง 6,000 ปี ที่อียิปต์อีกเช่นกัน พบที่ฝังศพของแมวรวม 6 ตัว บริเวณป่าช้าเก่า ริมฝั่งแม่น้ำไนล์ ประกอบด้วยตัวผู้ ตัวเมีย และลูกๆ ของพวกมันอีก 4 ตัว ทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นถึงการดูแลเอาใจใส่ของมนุษย์ จนแม้แต่ต้องขุดหลุมฝังศพให้พวกมัน ช่วง 3,700 ปี พบงาช้างแกะสลักเป็นรูปแมวขนาดเล็ก ขึ้นที่ตรงแถวๆ อิสราเอล คณะนั้น น่าจะมีอายุราวๆ 3,700 ปี นอกเหนือจากนี้แล้ว ยังได้พบรูปปั้นแมวจากดินเหนียว และรูปที่ได้ถูกแกะสลักขึ้นจากหินที่เหมือนกัน ตรงแถวๆ ซีเรียและตุรกีตามลำดับ ทั้งหมดนี้ เชื่อกันว่า น่าจะเกิดตั้งแต่ยุคหินใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อย่างน้อยสุด แมวก็ได้กลายเป็นสัตว์ที่ได้รับการยกย่อง จนเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในอาณาบริเวณดังกล่าวขึ้น ตั้งแต่ช่วงนี้แล้ว

² ในการศึกษา DNA นี้ โดยปกติทั่วไปแล้ว นักวิจัย จะมุ่งตามรอยสืบค้นหาบรรพชนของพวกแมว ผ่านการศึกษาแหล่งข้อมูลจากสารทางพันธุกรรม ที่เรียกว่า mitochondrial DNA (mt DNA) เนื่องจากการตามรอยสืบค้นหาบรรพชนของพวกแมวลงไปในอดีตที่ยิ่งไกลมากเท่าใด ก็จะพบแต่เพียงแค่ mitochondrial DNA ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพลังงานให้กับเซลล์ทั้งหมด หลงเหลือตกค้างอยู่ แต่เนื่องจาก mt DNA นี้ จะมาจากสายของแม่เพียงฝั่งเดียว ไม่เหมือนกับ nuclear DNA ซึ่งสืบทอดมาจากทั้งฝั่งของพ่อและของแม่ แต่ก็จะมีความเสี่ยงเรื่องการเสื่อมสภาพเร็ว และด้วยเหตุดังนั้น นักวิทยาศาสตร์ จึงสามารถใช้ได้แค่ mt DNA สืบค้นหาบรรพชนของแมวบ้าน ได้จากเพียงเฉพาะแค่วงศ์ตระกูลของสายแม่เพียงอย่างเดียว ดังการศึกษาในบางกรณี ซึ่งใช้สำหรับการตรวจสอบความสัมพันธ์ที่มาจากกลุ่มตัวอย่างของแมวบ้านในปัจจุบันกับแมวป่า ขณะที่ส่วนที่เหลือ ใช้ในการตรวจสอบเศษซากกระดูกสัตว์ในอดีต ที่ได้ถูกขุดค้นพบขึ้น โดยพวกนักโบราณคดี เพื่อปะติดปะต่อ สร้างเรื่องราวให้กับประวัติศาสตร์ของพวกแมว

ล่องเข้าสู่แดนมนุษย์

ขณะที่ดูเหมือนว่า การนำแมวมาเลี้ยงตามบ้านเรือน ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กันในหลายที่ แต่หลักฐานชัดเจนที่สุดที่แสดงให้เห็นว่า พวกแมว ได้แอบย่องเข้ามาอยู่ในพื้นที่อันจำเพาะเจาะจงของชีวิตมนุษย์ได้อย่างแนบเนียนสุด กลับปรากฏที่อียิปต์ยุคโบราณ ดังการพบภาพเขียนและภาพแกะสลักเป็นรูปแมว ในสุสานต่างๆ ตั้งแต่ราว 3,500 ปีที่ผ่านมา หน้าที่ภาพบางภาพที่พบในสุสานช่วงแรกนี้ ยังได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของพวกแมวในการออกล่าสัตว์ เคียงบ่าเคียงไหล่กับมนุษย์ด้วย ซึ่งก็คือ การแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของพวกมัน ในฐานะนักไล่ล่ากำจัดสัตว์จำพวกหนู หรืออีกนัยแล้วก็คือ ผู้ให้ความคุ้มครองแก่พืชพรรณธัญญาหารกับมนุษย์ จนต่อมาในหลัง จึงได้พบภาพวาดแมว โปสตัดท่าทางในอีกหลายๆ อิริยาบถที่เก๋ไก๋ อยู่ใต้โต๊ะใต้เก้าอี้ ตามบ้านเรือนของผู้คนโดยทั่วไปเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็ต้องถือว่าเป็นหมุดหมายสำคัญที่ได้บ่งชี้ให้เห็นถึงช่วงเวลาพวกแมว ได้พากันอย่างกรายออกจากยุ่งฉางกักเก็บข้าว เข้ามาสู่เรือนชานของมนุษย์เรียบร้อยแล้ว

ความสัมพันธ์ เมื่อแสนนาน

หลังจากนี้ พวกแมวในสังคมอียิปต์ยุคโบราณ จึงค่อยๆ เลื่อนฐานะ จากการเป็นสัตว์ที่คอยช่วยปกป้องคุ้มครองภัยให้กับพืชพรรณธัญญาหาร ตลอดจนการเป็นเพื่อนคู่หูของมนุษย์ ไปสู่การให้ความเคารพยำเกรง ในฐานะคล้ายๆ กับเทพยดา อันศักดิ์สิทธิ์ ดังเช่น การที่ได้กลายไปเป็นเทพีแห่งสงคราม มีนามว่า “ปาเก็ด” / Pakhet หรือแม้แต่การกลายเป็นเทวีแห่งความเป็นแม่และความอุดมสมบูรณ์ อันมีนามกรว่า เจ้าแม่บัสเต็ต / Bastet ซึ่งเป็นเทวีแมว มีเรือนร่างเหมือนกับสาววัยกำดัด แต่กลับมีหัวเป็นแมว และโดยปกติทั่วไปแล้ว ก็จะมีบริวารเป็นพวกแมว หรือไม่ก็เป็นลูกแมวห่อมล้อมหน้าหลังอยู่ด้วยเสมอ และด้วยเหตุตั้งนั้น หลายครอบครัวในสังคมอียิปต์ยุคโบราณ จึงได้ประคบประหงมแมวของพวกเขา ราวกับเป็นสัตว์เลี้ยงอันล้ำค่า จนถึงขนาดที่คนอย่างเฮโรโดตัสเอง ก็ยังต้องลงทุนจดบันทึกเอาไว้ว่า ในยามที่สัตว์เลี้ยงอันล้ำค่าของพวกคนอียิปต์ ได้ตายไป สมาชิกทุกคนในครัวเรือน ก็จะต้องโกนคิ้วทั้งหมดของตนเองออก เพื่อเป็นการแสดงให้คนในชุมชนได้เห็นว่า พวกเขา กำลังอยู่ในช่วงของการไว้ทุกข์ให้กับแมวที่ได้จากไปแล้ว ขณะที่บางครอบครัวที่ร่ำรวยขึ้นมาหน่อย ก็อาจจะทำเป็นมัมมี่แมว ก่อนที่จะนำเอาสัตว์ อันเป็นที่รักยิ่งของพวกเขา ไปฝังร่วมกับแมวตัวอื่นๆ ที่ได้ตายจากไป เอาไว้ในสุสานแมว เพราะฉะนั้นแล้ว การที่แมวกลายไปเป็นสิ่งที่ได้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในวัฒนธรรมของพวกคนอียิปต์นี้ จึงทำให้การฆ่าแมว ในฐานะที่เป็นสัตว์เลี้ยงตาย ไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือไม่ก็ตาม ก็จะต้องทำให้คนๆ นั้น ได้รับโทษทางอาญา ถึงขั้นที่จะต้องตายตกตามแมวตัวดังกล่าวนั้นไปด้วย

แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่า แมวทุกตัวในสังคมอียิปต์ยุคโบราณ จะต้องได้รับการยกย่องเชิดชูเสมอไป ดังที่รู้กันว่า สิ่งที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ในพิธีการบรวงสรวงบูชา เจ้าแม่บัสเต็ต (Bastet) ตลอดจนกระทั่งถึงเทวีแมวองค์อื่นๆ ผู้ที่มาสักการบูชาทุกคนนั้น จะต้องถวายเครื่องเซ่นที่เป็นแมว ซึ่งจะต้องถูกทำให้เป็นมัมมี่เรียบร้อยแล้ว ว่ากันว่า กระบวนการดังกล่าวนี้ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การกวาดต้อน จับเอาแมวจำนวนมาก มาขุ่นเลี้ยงดูแลไว้เป็นอย่างดี ภายในโรงเลี้ยงของศาสนสถานขึ้น ก่อนที่จะคัดเลือกเอาเฉพาะแต่ตัวที่กำลังรุ่นๆ อยู่ทั้งหมดไปฆ่าทิ้ง เพื่อทำเป็นมัมมี่แมว สำหรับเอาไปเที่ยวเร่ขายต่อให้กับชาวต่างชาติ ที่แวะเวียนกันเข้ามาเยี่ยมชมศาสนสถานแห่งนั้นๆ เขากลับไปบูชากัน เพราะฉะนั้น การเลี้ยงดูแลแมวเป็นอย่างดี เพื่อนำเอาไปทำเป็นเครื่องบูชาญี่นี่ แม้จะเป็นสิ่งที่ดูแปลกประหลาด เมื่อเทียบกับสถานภาพของแมวบ้านที่ได้รับ แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว การกระทำดังกล่าวนี้ ก็ถือว่า ไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย ว่าด้วยการห้ามฆ่าแมว ในสังคมของอียิปต์ยุคโบราณ

ผู้โดยสารที่อารี

เพราะฉะนั้น ภายใต้ความปรารถนาอันแรงกล้า ที่อยากจะได้รักษาแมว อันเป็นสิ่งที่รักไว้กับตัว รัฐในสังคมอียิปต์ยุคโบราณ จึงได้ถึงกับต้องออกคำสั่งห้าม ไม่ให้มีการนำเอาแมว ออกไปจากอาณาเขตของตนโดยเด็ดขาด จนแม้แต่เมื่อมีการลักลอบ แอบขโมยนำออกไป รัฐก็ต้องส่งตัวแทน ออกไปปรับ เพื่อนำแมวตัวนั้นๆ กลับคืนมา เสียแต่ว่า แม้จะมีบทบัญญัติดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว แมวทั้งหลาย ก็ยังอุตสาหไปโผล่ขึ้น ตามย่านนั้นโน้นนี้ รอบชายฝั่งของทะเลเมดิเตอร์เรเนียนให้เห็นอีกจนได้ เหตุผลส่วนใหญ่ก็เพราะว่า การเดินเรือค้าขายของพวกคนฟินิเซียน (Phoenician) ที่เจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น หลังจากที่พวกเขาได้พบว่า พวกแมวได้พิสูจน์ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ อันมีค่ามหาศาลของพวกมัน ในฐานะสิ่งที่ช่วยคุ้มกันภัยให้กับโกดังเก็บสินค้าจำพวกธัญพืช จากพวกนกและแมลง ไม่ให้มาจิกกิน / แทะเล็มสินค้าดังกล่าวขึ้น และด้วยเหตุดังนั้น การได้ไปปรากฏตัวขึ้นบนเรือของพวกมัน จึงได้มีความหมายเท่ากับว่า สินค้าภายในเรือของพวกฟินิเซียนนี้ จะปลอดภัยจากสัตว์จำพวกหนูและกระรอก ตลอดระยะเวลาของการเดินทางไกลในทะเล ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นไปได้ว่า พวกชาวฟินิเซียน ซึ่งคนอียิปต์กำหนดว่า ให้อำนาจขโมยแมว อาจจะใช้วิธีลักลอบ แอบขโมยเอาแมวลงเรือไป หรือไม่ก็อาจจะจับเอาตัวไปตรงแถวๆ ย่านท่าเรือที่พวกเขาได้ไปค้าขายขึ้น โดยคัดเลือกเอาเฉพาะแต่ตัวที่กำลังตั้งท้องอยู่ ไปเลี้ยงดูแลต่อภายในเรือ เพื่อให้มันออกลูกหลาน แพร่กระจาย ขยายพันธุ์ในถิ่นฐานใหม่ๆ ขึ้น

จนสุดท้าย พวกแมวก็ได้ระหกระเหินไปจนถึงกรีกขึ้น ก่อนที่จะแพร่กระจายเข้าสู่แหลมอิตาลี ดินแดนแห่งใหม่ที่พวกมัน ต้องต่อสู้แข่งขัน เพื่อพิสูจน์ตัวเองให้เห็นตั้งแต่ช่วงแรกๆ ว่า แท้ที่จริงแล้ว พวกมันต่างหาก คือ นักไล่ล่า กำจัดสัตว์จำพวกหนู ที่เหนือชั้นกว่าพวกนัก

ล่าหนูก็อีกอื่นๆ เช่น สัตว์จำพวกนก กระทั่งถึงพวกพังพอน จนในท้ายที่สุด ก็ได้กลายเป็นเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในดินแดนแห่งใหม่นี้ ก่อนที่จะกลายเป็นสัตว์ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในยุโรป นับตั้งแต่ช่วงหลังการขยายอำนาจของจักรวรรดิโรมันเป็นต้นมา แต่แล้วในจังหวัดนั้นเอง พวกมันก็ต้องเผชิญหน้ากับอีกสิ่งที่ได้แอบซุกซ่อนตัวอยู่ในเรือของพวกคนโรมัน ซึ่งก็คือ หนูที่มีขนาดใหญ่ ตัวสีดำมะเมื่อม มีชื่อเรียกในภาษาลาตินว่า *Rattus rattus* ดังปรากฏเป็นด้านกลับของหลักฐาน ที่ได้บันทึกคำรำลือถึงพวกมันเอาไว้ว่า พวกแมวสมัยโรมันนี้ ตัวใหญ่โตกว่าแมวในปัจจุบันอีกโขลก จนที่สุด ก็ได้นำไปสู่การตั้งข้อสันนิษฐานกันขึ้นว่า ความใหญ่โตโอฬารดังกล่าวนี้ของพวกมัน น่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมสุดให้ร่างกาย สำหรับการขยายเหยื่อขนาดใหญ่ จนเหยื่อนั้น มีอาจจะต้านทานได้

ออกเดินทางอีกระลอกกับพวกนักสำรวจและพ่อค้า¹

เพราะฉะนั้น นับตั้งแต่ที่ได้เริ่มออกเดินทาง กระจายตัวไปตามเส้นทางของการขยายตัวทางการค้า เป็นเวลายาวนานต่อเนื่องกันหลายร้อยปี จนเกือบครบทั้ง 7 คาบสมุทรแล้ว ครั้นพอถึงศตวรรษที่ 8 อันเป็นเวลาที่ทั้งยุโรปไปจนถึงรัสเซีย ต่างก็ต้องเผชิญกับการรุกรานครั้งใหญ่ทางทะเลจากฝ่ายเหนือ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ยุคแห่งการรุกรานจากพวกไวกิง ส่งผลให้พวกแมวต้องพากันออกเดินทางอีกระลอก จนไปถึงเมืองท่าและดินแดนใหม่ๆ ขึ้นอีกหลายแห่ง จนเมื่อมีการเปิดเส้นทางการค้าใหม่ มาสู่ยังซีกโลกทางด้านตะวันออก ก็เลยเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กับแมวอีกส่วนหนึ่ง ออกเดินทางต้นตันมายังซีกโลกฝั่งนี้ขึ้นอีกครั้ง พร้อมกับพิสูจน์ให้เห็นถึงฝีมืออันฉกาจ ในการพิทักษ์ปกป้องตัวดักแด่ / พวกหนอนผีเสื้อในรังไหม (silk moth cocoons) อันล้ำค่า จากสัตว์จำพวกหนู จนกระทั่งเมื่อจำเป็นยกราลได้ผ่านมาถึงช่วงต้นๆ ของศตวรรษที่ 16 อันเป็นช่วงเวลาที่พวกชาวอาณานิคม และเหล่า นักเผชิญโชคทั้งหลายในยุโรป ได้นำพาเอาพวกมัน ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก ไปจนถึงอเมริกา และได้ใช้เวลาหลังจากนี้อีกไม่ช้าไม่นานเท่าใดนัก นำพาเอาพวกมันออกเดินทาง ไปจนกระทั่ง

¹บรรดาบรรพชนของพวกแมวที่ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงตามบ้านเรือนทั้งหลายนี้ ประสบความสำเร็จขึ้นมาได้ด้วยตัวเอง ไม่เพียงแต่ในฐานะผู้สามารถครอบครองถิ่นใหม่ๆ ในดินแดนที่ห่างไกลจากบ้านเดิมของตัวเอง หากแต่ยังสามารถที่จะปรับเนื้อปรับตัวอยู่บนเรือ เป็นเวลาอันยาวนานได้อย่างดีเกินคาดด้วย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่พวกกะลาสี ได้เดินทางไปตั้งท่าเรือแห่งใหม่ๆ ขึ้น พวกแมวก็แทบจะไม่ได้รับการเหลียวแลจากเพื่อนๆ ที่ได้เคยอยู่ร่วมกันบนเรือเลย จนทำให้พวกมัน จำต้องออกไล่ล่า หาเหยื่อจำพวกหนู ตามโกดังเก็บสินค้าไว้กินเองเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้พวกมันไม่เป็นโรคเลือดไหลออกตามไรฟัน ที่เรียกว่า โรคลักปิดลักเปิด (scurvy) อันเป็นโรคเรื้อรังของชาวเรือตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เนื่องจากได้รับโภชนาการที่ครบถ้วน จากเหยื่อที่พวกมันพบ นอกเหนือจากนี้แล้ว แหล่งอาหารดังกล่าว ยังได้ให้ละอองไอน้ำแห่งความชุ่มชื้นที่มากพอจนแทบจะไม่ต้องกินน้ำเลย หรือกินแต่เพียงเล็กน้อยก็สามารถอยู่รอดได้

ถึงออสเตรเลียขึ้นจนได้ในท้ายสุด ดังผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ DNA ของพวกแมวจรจัด ในย่านออสเตรเลีย ที่พบว่า พวกแมวทั้งหมดในย่านนี้ น่าจะได้เดินทางจนมาถึงที่นี่ พร้อมกับพวกนักผจญภัย เสี่ยงโชคที่ได้เดินทางมาสำรวจดินแดนแห่งนี้ ตั้งแต่เมื่อช่วงศตวรรษที่ 19 แล้ว

แมวในละแวกแถบบ้านเรา

ขณะที่พวกแมว ในโลกฝั่งตะวันออก ที่พวกชาวตะวันตก เรียกกันว่า Siamese / แมววิเชียรมาศ ไปจนถึงแมวโคราช ซึ่งจะมีลักษณะที่ผอมเพรียว หุ่นคล้ายๆ กับพวกนักกรีฑา หน้าซำยังช่างพูด ช่างเจรจาเป็นพิเศษ ต่างไปจากแมวทั้งหลายที่อยู่ในตะวันตก ก่อนหน้านั้น ได้ถูกเข้าใจกันมาตั้งนานว่า น่าจะสืบทอดเชื้อสายมาจากพวกแมวป่าในเอเชีย สายพันธุ์ *Felis lybica ornate* จนกระทั่งเมื่อผลสรุปของงานวิจัย ที่ศึกษา DNA จากแมวทั่วทั้งโลก ยืนยันกันอย่างหนักแน่นมั่งคงว่า แมวทั้งหมดในโลกนี้ ล้วนแล้วแต่สืบเชื้อสาย มาจากพวกแมวป่า สายพันธุ์ *Felis lybica lybica* ด้วยกันหมดทั้งสิ้น แต่ถึงแม้ว่า จะมีข้อสรุปจากงานวิจัยดังกล่าวว่า แมวทั้งหมด ล้วนแต่มีบรรพชนมาจากแหล่งกำเนิดพันธุ์เดียวกัน แต่ทว่า พวกแมวในเอเชียนี้ ก็ยังมีลักษณะในทางพันธุกรรม ที่แตกต่างออกไปจากแมวทั่วไปที่พบเห็นในยุโรป ตั้งแต่สายพันธุ์แท้ ที่มีจะเชื่อกันว่า มีสกุลรุนชาติ ดังเช่น หนึ่งในหลายๆ สายพันธุ์อันโด่งดัง ที่มีชื่อเรียกว่า British Shorthair ไปจนกระทั่งถึงแมวพันธุ์ที่ไม่มีหัวนอนปลายเท้า ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปตามบ้านเรือนในยุโรป มีชื่อเรียกแบบเหมารวมกันไป ในอีกชื่อหนึ่งว่า moggies เหตุผลก็เพราะว่า มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงที่พวกแมวในย่านเอเชียนี้ จะตกอยู่ในเงื่อนไขที่ต้องอยู่ตามลำพัง จนแทบจะไม่ได้มีโอกาสพบปะเจอเจอ กระทั่งถึงได้ร่วมผสมข้ามสายพันธุ์กับแมวป่าอื่นใดเลย มาตั้งแต่ในรุ่นของบรรพชนก่อนหน้าที่ตั้งนานแล้ว ส่งผลให้ในท้ายสุด พวกมัน จึงไม่เพียงแต่จะดูแปลกแตกต่าง ออกไปจากพวกแมวในย่านอื่นๆ ทั่วทั้งโลก เพราะแม้แต่ภายในกลุ่มของพวกมัน ซึ่งเป็นแมวในเอเชียด้วยกันเอง ก็ยังมีความแตกต่างในทางพันธุกรรมระหว่างกันและกันด้วย ทั้งหมดนี้ จึงน่าจะเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ให้เห็นว่า พวกแมวในละแวกบ้านเรา นี้ เอาเข้าจริง น่าจะแทบไม่เคยมีการอพยพโยกย้าย ออกจากถิ่นฐานดั้งเดิมของตัวเองเลย จนกระทั่งขาดโอกาสในการนำไปสู่การผสมข้ามสายพันธุ์กับแมวป่าในท้องถิ่นอื่นๆ เพราะฉะนั้น ผลที่ได้จากการอยู่โดยลำพังมาเป็นเวลายาวนานนี้ จึงได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางพันธุกรรม ที่เรียกว่า genetic drift / การเปลี่ยนความถี่ของยีนอย่างไม่เจาะจง¹

¹genetic drift / การเปลี่ยนความถี่ของยีนอย่างไม่เจาะจงนี้ หมายถึง การเปลี่ยนด้วยวิธีการสุ่มความถี่ของยีน ที่มีลักษณะเฉพาะภายในกลุ่มประชากรจำนวนน้อย จนเมื่อวันข้างหน้า จึงอาจเป็นไปได้ที่จะทำให้ลักษณะในทางพันธุกรรมบางอย่างสูญหายไป ขณะที่บางอย่างยังคงสภาพไว้ในกลุ่มประชากร

แตกกระจัดพลัดพรายไปจนทั่ว

ถึงปัจจุบัน แมวทั้งหมดที่พบเห็นตามบ้านเรือน ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วทั้งโลก เว้นเสียแต่ในย่านแอนตาร์กติกา (Antarctica) เพียงแห่งเดียว เราอาจพูดได้ว่า แทบจะในทุกซอกหลืบเท่าที่พอจะนึกได้ ตั้งแต่ในมหานครขนาดใหญ่ ที่คลาคล่ำไปด้วยฝูงชนอย่างเนืองแน่น ไปจนกระทั่งเกาะบางเกาะ ที่อยู่ไกลสุดแสนไกลจนลิบลับ พูดได้ว่า ล้วนแล้วแต่ได้เคยมีร่องรอยที่ข้องแวะเกี่ยวกับแมวหมดทั้งสิ้น เพื่อที่จะตอบคำถามอันยุ่งย้งดังกล่าวว่า พวกแมวทั้งหลายนี้ ได้กระจัดพลัดพราย มาสู่อาณาบริเวณต่างๆ นี้ขึ้นมาได้อย่างไร ในช่วงประมาณปี 2008 / 2551 พวกนักวิทยาศาสตร์ที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ จึงได้ใช้แหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องแมวบ้าน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องความหลากหลายในทางพันธุกรรม ซึ่งเพิ่งจะได้ถูกประมวลผลขึ้น เมื่อเร็วๆ นี้ ทั้งจากวิธีการสุ่มตัวอย่างจากสายพันธุ์ต่างๆ ของแมวบ้าน และจากการเก็บตัวอย่างจากสายพันธุ์ ที่เชื่อว่า เป็นพันธุ์แท้ดั้งตัวอย่างจากกรณีต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น สาเหตุที่พวกแมวในสหรัฐอเมริกา ยังคงมีลักษณะในทางพันธุกรรม ที่ละม้ายคล้ายคลึงกับพวกแมวในยุโรปตะวันตกอยู่ ก็เพราะว่า แมวเหล่านี้ ได้ถูกนำพาเอาตัวไปยังโลกใหม่ พร้อมๆ กับพวกชาวอาณานิคมในยุโรป ในช่วงที่กำลังเกิดการปฏิวัติเรียกร้องเอกราชขึ้น เมื่อไม่นานมานี้ จนที่สุด จึงได้กลายเป็นสาเหตุให้พวกมันมีเวลาไม่มากพอ สำหรับการปรับเปลี่ยนพันธุกรรมของพวกตนขึ้นมาได้มากนัก หรืออีกในกรณีหนึ่งก็คือ เหตุผลที่พวกแมว ในบริเวณรอบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเกือบทั้งหมด ยังคงมีลักษณะในทางพันธุกรรม ที่ละม้ายคล้ายคลึงกันแทบจะทั้งหมดนั้น ก็เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า แมวทั้งหลายในย่านนี้ ยังคงมีปฏิสัมพันธ์กันและกันอยู่ กระทั่งถึงมีโอกาสได้ร่วมผสมพันธุ์กับแมวในย่านเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่โบราณแล้ว จนแม้แต่บ่อเกิดของความแตกต่างในทางพันธุกรรมอื่นๆ อีกที่เกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งที่สามารถให้คำอธิบายได้ ผ่านเงื่อนไขของการถูกแบ่งแยกออกจากกันทางภูมิศาสตร์ จนกระทั่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางพันธุกรรมดังกล่าวขึ้น ดังเช่น ลักษณะในทางพันธุกรรมของพวกแมวในสเปน โปรตุเกส ที่แตกต่างออก

ดังกล่าวอยู่ ตรงข้ามกับการคัดสรรพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งทำงานภายใต้การเอื้อประโยชน์ให้กับลักษณะในทางพันธุกรรมที่แน่นอนเอาไว้ภายในกลุ่ม แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว การเบี่ยงเบน / ผันแปรในทางพันธุกรรม ก็ยังเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญอยู่เสมอ ยกตัวอย่างเช่น การที่แมวกุลมเล็กๆ เกิดพลัดหลง เข้าไปอยู่ในดินแดนแห่งใหม่ เช่น เกาะสิงคโปร์ เป็นเวลายาวนานนับพันปี โดยมีได้มีโอกาสพบปะเจอเจอแมวกุลมอื่นหรือแม้แต่พวกแมวป่าในย่านนั้น จนถึงขั้นที่ได้ร่วมผสมพันธุ์ระหว่างกันและกันขึ้น และด้วยเหตุดังนั้นก็จึงกลายเป็นสาเหตุให้ยีนบางอย่างสูญหายไป ขณะที่ยีนบางอย่างยังคงอยู่ จนในท้ายที่สุด จึงได้ส่งผลให้ลักษณะที่ปรากฏให้เห็นจากภายนอก ค่อยๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนกับพวกแมวในย่านเมดิเตอร์เรเนียนทั้งหลาย ที่ยังคงผสมพันธุ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งกับในพวกเดียวกัน และกับพวกแมวป่าในย่านนั้น จนสามารถเก็บรักษาความหลากหลายของยีนเพิ่ม ภายในกลุ่มยีนทั้งหมดของกลุ่มตัวเองได้

ไปจากพวกแมวในฝรั่งเศส ก็เพราะว่า พวกมันได้ถูกตัดขาด จนต้องพรางออกจกกัน ด้วยเทือกเขาพิเรเนิส (Pyrenees) ที่ได้ตั้งตระหง่าน เป็นปราการสูงเสียดฟ้าขวางกั้นอยู่ จนที่สุดจึงกลายเป็นเหตุผลให้พวกแมวในสเปนและโปรตุเกสนี้ มีลักษณะไม่เหมือนกับแมวทั้งหมดที่เหลืออยู่ในยุโรปตามไปด้วย

เปลี่ยนสีขน¹

เป็นเวลายาวนานหลายร้อยปี ที่พวกแมวยังคงเก็บรักษาลวดลายเดิมของแมวป่าสายพันธุ์ *F. l. lybica* อันเป็นบรรพชนของพวกมันเอาไว้บนเรือนกาย ซึ่งก็คือ ลายที่เป็นแถบริ้วๆ คล้ายกับปลาแมกเคอเรล (mackerel) หรือที่ทางบ้านเราเรียกกันว่า ลายสลิด ดูๆ เดียวกับภาพวาดแมว ที่ปรากฏในสุสานของอียิปต์ยุคโบราณช่วงแรกๆ จวบจนกระทั่งเมื่อพวกมันได้พากันออกเดินทางเที่ยวทะเลอน บุกเบิกสร้างที่ทางให้ตัวเองไปเรื่อยๆ ตามย่านต่างๆ ขึ้นจนแทบจะทั่วทั้งโลก แต่แล้วในระหว่างนั้นเอง ก็ได้เกิดการผ่าเหล่าที่แหวกแนวในทางชีววิทยาขึ้น จนถึงกับส่งผลให้สีขนและลวดลายแบบเดิมๆ ของพวกมัน ค่อยๆ เริ่มเปลี่ยนแปลง จนแตกต่างกันออกไป ทีละเล็กทีละน้อยภายในแต่ละตัวขึ้น เช่น ปรากฏขึ้นเป็นลวดลายบนสีขนแบบใหม่ๆ ตั้งแต่ลายคล้ายขิง-ข่า ที่บ้านเราเรียกกันว่า ลายสีส้ม ไปจนถึงขาวปนดำ และมีแม้กระทั่งที่เป็นสีดำสนิท จนถึงพวกสุดท้าย ซึ่งจะกลายเป็นลวดลาย ที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนดูเกร่อในภายหลัง ซึ่งก็คือ พวกที่มีลวดลายเป็นวงๆ ตรงสีข้างทั้งสองด้าน เรียกกันว่า ลวดลายแบบ blotched tabby² พูดได้ว่า ทั้งสีขนและลวดลายแบบใหม่ๆ ดังกล่าวนี้ เป็นผลงานที่มาจากมนุษย์ พอๆ กับธรรมชาติสร้างสรรค์ขึ้น ดังที่รู้กันว่า การเคล้าเอาสีบางสีเข้ากับบางลวดลายนั้น

¹อนึ่ง คำว่า “สรร” ซึ่งไม่มี “ศ” นี้ มีนัยมาจากคำว่า selection เช่น natural / artificial selection และด้วยเหตุดังนั้น คำว่า “สรร” ของความในตอนนี้ทั้งหมด จึงตั้งใจให้มี “ศ” ตามความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วๆ ไป เพื่อให้มีนัยที่ใกล้เคียงกับคำว่า selection ให้มากที่สุด

²ราวศตวรรษที่ 14 ได้เกิดลายแบบใหม่ อันเป็นผลมาจากการผ่าเหล่าของกลุ่มยีน ในการกำหนดลวดลายต่างๆ ขึ้น จนเกิดลายแบบใหม่ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ซึ่งก็คือ ลายที่หม่นเป็นวงๆ ตรงสีข้างทั้งสองด้าน บ้างก็ว่า ดูคล้ายๆ กับลายของหินอ่อน บ้างก็ว่า ดูคล้ายวงของกันหอย แต่ไม่ว่า จะเรียกกันอย่างไร ลายดังกล่าว จะมีชื่อเรียกขานกันอย่างเป็นทางการว่า ลวดลายแบบ blotched tabby อันถือว่าเป็นลวดลายแบบคลาสสิก ส่งผลให้แมวที่มีลวดลายดังกล่าวนี้ กลายเป็นที่นิยมของผู้คน นับแต่นั้นเป็นต้นมา จนถึงศตวรรษที่ 18 จึงค่อยได้เริ่มซาลง กลายเป็นลายที่ดูจืดๆ ไป เหตุผลก็เพราะว่า มันได้เกิดการแพร่กระจาย ขยายพันธุ์ออกมาเต็มไปหมด จนกระทั่งเลอจแล้ว อาจมากกว่าลายสลิด อันเป็นลายแต่ดั้งเดิมด้วยซ้ำไป การแพร่หลายของพวกมันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทำให้แม้แต่นักวิทยาศาสตร์ ที่สนใจในเรื่องนี้ ก็ไม่ค่อยเข้าใจว่า เกิดขึ้นจากอะไรแน่ ทั้งๆ ที่ผู้คนก็ได้พิศวงอะไรกับพวกมันแล้ว นับแต่ที่พวกมันได้แพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง ชำร่ายหนักยิ่งไปกว่านั้นอีก ก็คือ เป็นที่รู้กันว่า ลายดังกล่าวที่เกิดขึ้นเอาเข้าจริง กลับเป็นลักษณะด้อยในทางพันธุกรรมด้วยซ้ำไป เนื่องจากแมว จะมียีนสองก็อปปี คือ จากพ่อ

ได้กลายเป็นเป็นที่นิยมของผู้คนภายในแต่ละย่าน และด้วยเหตุดังนั้น จึงได้กลายเป็นมูลเหตุ
 จูงใจให้พวกกะลาสี ลอบจับเอาพวกแมวแอบซุกไปภายในเรือสินค้าด้วย ก่อนที่จะบ่ายหน้า
 ออกสู่ท้องทะเลลึก ซึ่งก็คือ การคัดสรรพันธุ์ โดยฝีมือของมนุษย์ครั้งแรกๆ หลังจากที่รวมหัว
 กันช่วยคัดเลือก เอาเฉพาะแต่ตัวที่มีลวดลายและสีสันทัน ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ขนส่ง
 ลำเลียงไปยังท่าเรือต่างๆ ไป ที่ได้สั่งจองกันไว้ ตั้งแต่เมื่อเที่ยวที่แล้ว ขณะที่การคัดสรรที่เกิด
 ขึ้นตามธรรมชาตินั้น บางครั้งกลับทะเลสิ่ง สร้างสีสันทันใหม่ๆ ซึ่งผิดกับสีเดิมที่ได้เคยเป็นมา เช่น
 การสร้างสีขาวปลอด ที่แลดูบริสุทธิ์จนหมดจด แม้ด้านหนึ่งจะเป็นที่ถูกใจคนเสมอมา แต่ทว่า
 ในอีกด้านหนึ่งแล้ว กลับเป็นการสร้างความทุกข์ระทมให้กับมันใหญ่หลวงนัก เพราะไม่เพียง
 จะทำให้ส่วนใหญ่แล้ว มักหิวหวน หากแต่ยังได้ทำให้พวกมัน มีแนวโน้มที่จะเป็นมะเร็งผิวหนัง
 เพิ่มขึ้นด้วย

ด้วยเหตุที่บางลวดลายและบางสีสันทันนั้น ได้รับความนิยมจากผู้คน ซึ่งอยู่กันคนละ
 ย่านบนโลกนี้ ดังนั้น การศึกษาตามร่องรอยของพวกมัน ในหลายๆ กรณี จึงไม่เพียงจะบ่งชี้ให้
 เห็นถึงแหล่งกำเนิดของสีสันทันและลวดลายดังกล่าวแล้ว หากแต่ยังให้ภาพร่างโดยคร่าวๆ ของ
 เส้นทางเดินเรือ ที่ขนส่งลำเลียงพวกมันไปเชื่อมโยงกับท่าเรือในย่านอื่นๆ ด้วย ดังเช่น
 การศึกษาชิ้นของพวกแมวสีส้ม จากการปรากฏตัวของพวกมัน ให้เห็นได้อยู่เนืองๆ ตามบริเวณ
 ชายฝั่ง ตั้งแต่ตรงแถวๆ ย่านเอเชียไมเนอร์ ลงไปถึงแอฟริกาเหนือ โดยได้ไปกระจุกตัวออรวม
 กันอย่างล้นหลาม ตรงแถวๆ บริเวณอเล็กซานเดรียของอียิปต์ เพราะฉะนั้น จึงเป็นไปได้ที่
 อเล็กซานเดรียนี้ อาจจะเป็นบ่อเกิดของการผ่าเหล่ากอ ในการให้กำเนิดยีนของพวกแมวลาย
 สีส้ม ก่อนที่พวกมันจะได้ถูกนำพาเอาตัวไปจากที่นี่ ออกเดินทางท่องเที่ยวไปกับเรือสินค้า ตามเส้น
 ทางการค้าขาย จนรอบย่านเมดิเตอร์เรเนียนทั้งหมดขึ้น นอกเหนือจากนี้แล้ว ยีนสีส้มดังกล่าวนี้
 ยังได้ปรากฏขึ้นให้เห็นได้อย่างชุกชุม ตรงแถวๆ บริเวณทางตอนเหนือของสกอตแลนด์ และมี
 ให้เห็นกันอยู่มากพอสมควร ตั้งแต่ในเกาะอังกฤษ ไปจนถึงย่านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในยุโรป
 ทั้งหมดนี้ จึงมีความเป็นไปได้ว่า อาจเป็นผลที่หลงเหลือ ตกค้างจากการขนส่งลำเลียงกลับไป
 ยังท่าเรือในยุโรปเหนือ ตั้งแต่ครั้งที่ไวกิงได้เข้ามารุกรานยุโรปแล้ว

และจากแม่ของพวกมัน สำหรับการสร้างสีสันทันและลวดลายให้กับขน ที่ปกคลุมเรือนกายของพวกมันอีก
 ทอดหนึ่ง แต่สิ่งที่จะมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันอีก ก็คือ ปกติทั่วไปแล้ว ยีนที่เป็นลักษณะด้อยดัง
 กล่าวนี้ จะไม่ค่อยปรากฏออกมาให้พบเห็น กระทั่งถึงไม่แพร่หลายภายในกลุ่มประชากรมากจนถึงขนาดนี้
 เพราะฉะนั้น การที่ลายดังกล่าว แพร่ระบาดไปทั่วนี้ จึงมีความเป็นไปได้ที่บ่งชี้ให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของ
 ลวดลายดังกล่าว น่าจะเป็นคุณประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งให้กับมัน โดยที่มนุษย์ยังไม่อาจจะรู้ได้.

กาลเวลาเปลี่ยนแมวได้แค่ไหนกัน

ในปี 2014 / 2557 หลังจากที่ได้มีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดเรียงลำดับฐานข้อมูล DNA ในเชิงลึกทั้งหมดของพวกเขาแมวบ้านขึ้น ซึ่งเรียกกันในทางพันธุศาสตร์ว่า Genome Sequencing ได้ทำให้นักวิทยาศาสตร์ ที่ศึกษาค้นคว้าในเรื่องสัตว์จำพวกแมว / Felids มีวิวัฒนาการมาอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับพวกสัตว์กินเนื้อประเภทอื่น จนที่สุดก็ทำให้พวกเขา สามารถจะเข้าใจแมวทั้งหลายในปัจจุบันได้อย่างกระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น ดังเช่นผลงานของพวกเขาที่ได้แสดงให้เห็นว่า สัตว์จำพวกแมว ได้เก็บรักษายีนที่เกี่ยวกับการรับกลิ่นโดยทั่วไปเอาไว้ไม่น้อยกว่าสุนัข หรือถ้าหากจะพูดให้ถูกต้อง แต่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นไปอีกก็คือ แมวทั้งหลาย ได้เลือกใช้ยีนเกี่ยวกับการมองเห็นและการได้ยินเสียง สำหรับการตรวจตราค้นหาเหยื่อ ตลอดจนสำรวจสภาพการณ์ต่างๆ รอบๆ ตัวของพวกเขา มันมากยิ่งขึ้นกว่าจะใช้ยีนในการรับรู้กลิ่นเท่ากับพวกสุนัข แต่ถึงอย่างนั้นแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่า พวกแมวนั้น จะไม่มียีนที่เกี่ยวกับการรับรู้กลิ่นต่างๆ เอาเสียเลย ตรงกันข้าม พวกมันกลับยังคงเก็บรักษากระทั่งถึงทะนุถนอมยีน ที่เกี่ยวกับอวัยวะในการรับรู้กลิ่นจำนวนมาก ตรงบริเวณใต้เพดานในช่องปากของพวกมันเอาไว้เป็นอย่างดี เพียงแต่ว่า อวัยวะในการรับรู้กลิ่นดังกล่าวนี้ของพวกแมว รวมถึงพวกสุนัขด้วย จะมีไว้สำหรับการรับรู้ กระทั่งถึงจับสังเกตต่อสภาพการณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวของพวกเขา มัน หมายความว่า พวกแมวยังคงใช้ประสาทสัมผัสในด้านการรับกลิ่นกันอย่างเต็มพิกัดอยู่ เพียงแต่ว่า จะใช้เฉพาะแต่ในแง่ของการติดต่อสื่อสารกับแมวอีกตัวหนึ่งขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นแล้ว จากฐานข้อมูลเรื่องการจัดเรียงลำดับของ DNA ดังกล่าวนี้อันนี้ จึงเหมือนกับจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า บางทีแล้ว พวกแมว อาจจะเป็นสัตว์ที่ชื่นชอบกับการใช้ชีวิตแบบปลีกตัวออกไปอยู่ตามลำพัง มากกว่าพวกสุนัขก็เป็นได้

นอกเหนือจากนี้แล้ว พวกแมว ยังได้มีพัฒนาการที่ทำให้ตัวมันเอง สามารถที่จะกินเฉพาะแต่เนื้อสัตว์เพียงอย่างเดียวได้มากถึง 70-80 เปอร์เซ็นต์ในแต่ละมื้ออาหาร หรือแม้แต่ว่าสามารถที่จะกินอาหารไขมันสูง ในกรณีที่ไม่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากแมวจะมีวิธีการปรับร่างกายของตนเอง เพื่อจัดการกับไขมันดังกล่าว ด้วยการมีระบบของการย่อยสลาย การเผาผลาญไปจนถึงการแปรเปลี่ยนให้กลายเป็นพลังงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีเยี่ยม จนกลายเป็นสาเหตุให้พวกแมวโดยทั่วไป ไม่ต้องเผชิญกับภาวะของความเสี่ยงที่จะเป็นโรคหัวใจ คุดูเดียวกับพวกมนุษย์ ตลอดจนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำพวกอื่นทั้งหมดด้วย

หลังจากการถูกนำเอามาเลี้ยง

แม้จะดำรงชีวิตอยู่เคียงคู่กับมนุษย์ มานานนับเป็นหมื่นๆ ปี พวกแมวที่ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงดูแลตามบ้านเรือน ก็ยังมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นพิเศษ คล้ายคลึงกับพวกแมวป่า สายพันธุ์ *Felis lybica lybica* อันเป็นบรรพชนของพวกมันทั้งหลายอยู่ เว้นเสียแต่พวกแมวที่เพิ่งได้ถูกเพาะพันธุ์ขึ้นมาใหม่ จนกลายเป็นสายพันธุ์ที่บริสุทธิ์ผุดผ่องอย่างสุดขีด แต่สมมุติถ้าหากจะนับกัน ตั้งแต่ช่วงที่พวกมัน ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงดูแลกันขึ้นตามบ้านเรือน ก็อาจพูดได้ว่า พวกแมวนั้น ได้ประสบพบเจอกับสภาวะการณที่แตกต่างออกไปจากสัตว์เลี้ยงประเภทอื่น โดยเฉพาะพวกสุนัข เหตุผลก็เพราะว่า เมื่อมนุษย์ได้นำแมวมาเลี้ยงนั้น ส่วนใหญ่แล้ว ก็เพียงเพื่อแค่เลี้ยงเอาไว้เฉยๆ มากกว่าคิดที่จะรีด / บีบเค้นเอาศักยภาพที่แฝงเร้นภายในตัวมันออกมา ตรงข้ามกับพวกสุนัข ที่จะถูกประสมพันธุ์ขึ้นมาใหม่ ด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ นานา ที่แตกต่างกันออกไปอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น ตั้งแต่ให้ช่วยลากเลื่อน ที่ขั้วเคลื่อนบนน้ำแข็ง / หิมะ, ช่วยไล่ต้อนฝูงสัตว์ที่ได้แตกกระจัดกระจายออก ให้กลับมารวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นเหมือนเดิมอีก, หรือให้ช่วยทำหน้าที่คล้ายๆ กับ รปภ. / แยกยาม ที่ต้องคอยเฝ้าระวังป้องกันคนคลั่ง / โกงตังเก็บสินค้ำ, หรือไม่ก็ให้คอยเที่ยววิ่งค้นหา กระทั่งคาบซากสัตว์ที่ถูกยิง กลับคืนมาให้มนุษย์ กระทั่งถึงต้องคอยออกลาดตระเวน เทียวชอกแซกตรวจค้นหายาเสพติด ตลอดจนอาจจะต้องกระทำการอื่นๆ อีกสารพัด ตามแต่ที่มนุษย์ได้เคยฝึกหัดไว้ ไปจนถึงกลายเป็นเพื่อนคู่หู-คู่ใจของมนุษย์ ขณะที่พวกแมวนั้น พูดได้ว่า ไม่เคยเลยแม้แต่บ่อย ที่พวกมันจะถูกคาดหวังให้ว่าจะต้องทำอะไร มากไปกว่าการเที่ยววิ่งไล่จับหนูเล่น หรือไม่ก็เพียงแค่อใช้เวลาชุกชุลยอยู่เป็นเพื่อนกับมนุษย์ก็พอแล้ว

ถึงอย่างนั้น การนำเอาพวกแมวมาเลี้ยงดูแลนี้ ก็ดูเหมือนจะส่งผลให้รูปพรรณสัณฐานบางอย่างของพวกมัน แตกต่างออกไปจากพวกแมวป่า ทั้งสายพันธุ์ *Felis catus* และสายพันธุ์ *Felis lybica* อยู่ไม่น้อย ยิ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับพวกแมวป่า ซึ่งเป็นบรรพชนสายตรงของพวกมันทั้งหมดแล้ว ก็จะพบได้ว่า พวกแมวบ้านโดยทั่วไป จะมีขาที่สั้นลง แต่กลับมีลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ที่ยาวขึ้นกว่าเดิมอีก เฉพาะในกรณีหลังสุดนี้ เข้าใจว่า น่าจะเป็นผลมาจากอาหารแบบใหม่ๆ ที่พวกมันกินเข้าไป ตั้งแต่การได้รับอาหารที่ปรุงสุก หรือแม้แต่อาหารแปรรูปอื่นๆ อีกสารพัด ไปจนถึงเศษอาหารที่มนุษย์กินเหลือแล้ว แบ่งเป็นทานให้กับมัน นอกเหนือไปจากนี้แล้ว สมองของพวกมัน ก็ยังมีขนาดที่เล็กลงกว่าเดิมด้วย แม้จะเป็นลักษณะที่มีร่วมกัน อันสามารถเห็นได้จากสัตว์เลี้ยงอื่น ที่มนุษย์ได้นำเอามาเลี้ยง ในฐานะเป็นสัตว์เลี้ยงด้วยเช่นกัน เข้าใจว่า ขนาดของสมองที่เล็กลงกว่าเดิมนี้ อาจจะมีสาเหตุเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการลดแรงตอบสนองที่มีต่อความหวาดกลัว ตลอดจนช่วยลดทอนความวิตกกังวลอื่นๆ อีกสารพัดของพวกมันให้น้อยลง

ปรับตัว

แม้จะเป็นที่รับรู้กันแล้วว่า พวกแมวบ้านส่วนใหญ่ นั้น จะยังมีพฤติกรรมโดยทั่วไปที่ละม้ายคล้ายคลึงกับพวกแมวป่าอยู่ อาทิเช่น ยังชอบชอบที่จะปลีกตัวออกไปใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง กระทั่งถึงจะต้องมีอาณาเขตที่เป็นของตนเองอย่างค่อนข้างแน่นอนขึ้น แต่ต่อให้ถึงจะมีพื้นที่เพิ่มเติมเป็นอย่างไร ผลของการที่ได้ถูกนำเอามาเลี้ยงนี้ ก็ได้ทำให้พวกมัน ต้องอดทนที่จะต้องอยู่ร่วมกับแมวตัวอื่น จนแม้แต่ในกรณีที่เกิดมีพวกแมวจร หลงเข้ามาพักหลบภัย อาศัยอยู่ภายในอาณาบริเวณเดียวกับพวกมันขึ้น ก็มีความเป็นไปได้อย่างมากที่พวกแมวบ้าน จะรวมหัวซุกขวนกัน ปีนพื้นที่ของพวกมัน ให้กับพวกแมวจรจัด เข้ามาอยู่ร่วมในอาณาเขตเดียวกันกับพวกมันได้ นอกเหนือไปจากนี้แล้ว ผลลัพธ์จากฐานข้อมูล DNA ทั้งหมดของแมวบ้าน ยังได้ชี้ให้เห็นเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วยว่า พวกแมวบ้าน ได้มีการปรับเปลี่ยนยีนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ตั้งแต่การเรียนรู้จักวิถีการที่จะได้รับรางวัล หรือแม้แต่เรียนรู้จักที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่คุณ่าประหลาดประหลาดขึ้นอย่างไร ไปจนถึงเรียนรู้ที่จะต้องปรับตัวด้านต่างๆ จุดเดียวกับสัตว์เลี้ยงอื่นที่มนุษย์ได้นำเอามาเลี้ยง เป็นต้นว่า ต้องแสดงให้ผู้คนได้เห็นว่าเป็นสัตว์ที่ค่อนข้างจะคุ้นเคยกับมนุษย์ กระทั่งถึงอาจจะต้องทำตัวแบบสบายๆ เป็นกันเองในยามที่อยู่ใกล้ๆ กับผู้คน ดังเช่น ผลจากงานวิจัยที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างอันละม้ายอย่างหนึ่งของพวกแมวบ้านกับแมวป่า ก็คือ เสียงร้องของพวกแมวบ้าน ที่ฟังดูอ่อนละมุนและหวานนุ่มนวลกับหูของมนุษย์มากกว่าการส่งเสียงร้องกร้าวกรวนของแมวป่า เพราะฉะนั้นแล้ว การที่มนุษย์เราได้พากันเข้าใจว่า เสียงร้องเหมียวๆ ของแมวบ้าน ช่วงฟังดูอ่อนนุ่มนวล มีเสน่ห์ จับหัวใจเสียเหลือเกิน ก็เพราะว่า เสียงร้องดังกล่าวนี้ เอาเข้าจริงแล้ว ก็คือ เสียงพรั่วร้องที่มนุษย์ ได้เฝ้าเพียรเลือกสรรคำ ร้องเรียกมัน ด้วยน้ำเสียงอันละมุนสุดแสนหวาน กรอกแก้วหูพวกมันอยู่ทุกที่ทุกวันว่าเหมียวๆ ตั้งแต่ช่วงที่มนุษย์ ได้นำพาเอาพวกมันมาเลี้ยงกันขึ้นแล้ว